

**UN DEPOZIT DE PIESE DE SILEX DESCOPERIT LA MĂGURA 'BUDUIASCA –
BOLDUL LUI MOȘ IVĂNUȘ' (COM. MĂGURA, JUD. TELEORMAN)**

Pavel MIREA *

Ion TORCICĂ *

Abstract: *The flint cache/hoard was discovered in 2008 at Măgura 'Buduiasca - Boldul lui Moș Ivănuș' settlement (Măgura commune, Teleorman County, southern Romania) in an Early Neolithic occupational layer (Starčevo Criș I). The context of discovery was an agglomeration of archaeological materials ('complex 60') comprising many potsherds, including restorable vessels, numerous animal remains, bone tools, and lithic implements of various rocks (flint, obsidian, quartzite, and sandstone). The flint cache/hoard comprises 33 blades and flakes, 30 of which had been laid in horizontal 'layers' inside a relatively small vessel while three others were found in its proximity. The lengths of the flint pieces range from 24.11 to 90.01 mm. All of them were knapped from a single block of good brown-yellowish quality flint, with numerous whitish-yellow spots. Five of the blades are fragmented, lacking proximal or distal segments. Following the removal of the blades from the vessel, five refits were obtained made of 18 blades. The majority of the blades were obtained by indirect percussion following a reduction sequence of divergent 212' diacritical rhythm. The butt is smooth, slightly concave or straight. The bulb is slightly pronounced and some blades show bulbar scars. The longitudinal profiles are moderately curved, almost straight or even twisted. Only some of the blades are part of the pléin débitage. The analysis demonstrated that the blades came from the same core, which enabled the partial reconstruction of the knapping operational chain. No usewear was noted on any of the blades. At Măgura, 'Balkan' flint was documented, with some of it arriving as finished pieces while others were knapped within the settlement. The hoard in the vessel was part of a distinct occupation layer comprising also where the presence of other artefacts of stone and deer antler indicate the in situ knapping of flint. This may constitute evidence that the pieces in the hoard were knapped at the site and some of them were stored in the small vessel. The knapper may have been a resident of the settlement, demonstrating a certain autonomy in his choice of raw material sources and from other potential specialized or itinerant craftsmen.*

Rezumat: *Depozitul de silex a fost descoperit în anul 2008 în așezarea de la Măgura, punctul 'Buduiasca – Boldul lui Moș Ivănuș' (com. Măgura, jud. Teleorman). A fost identificat într-un nivel de locuire aparținând orizontului neolitic Starčevo-Criș I. Contextul se prezenta sub forma unei aglomerări de materiale arheologice ce conținea numeroase fragmente ceramice, inclusiv vase întregibile, oase de animale, unelte de os, diferite piese litice (silex, obsidian, cuarțit, gresie). Depozitul de piese de silex este compus din 33 de lame și așchii de debitaj. Dintre acestea, 30 de piese se aflau depuse în 'straturi' orizontale într-un vas de dimensiuni mici, iar alte trei în imediata lui vecinătate. Lungimile lor sunt cuprinse între 24,11 și 90,01 mm. Toate au fost debitate dintr-un silex de bună calitate, de culoare maroniu-gălbuie, ce prezintă numeroase incluziuni alb-gălbui. Cinci dintre lame sunt fragmentare, lipsindu-le segmente proximale sau distale. După scoaterea pieselor din vas s-a reușit obținerea a cinci remontaje, conținând 18 lame. Majoritatea lamelor au fost obținute prin percuție indirectă în urma unei secvențe de reducere cu ritm diacritic 212' divergent. Talonul este neted, ușor concav sau drept. Bulbul este puțin pronunțat, la unele lame fiind prezente așchii bulbare. Profilul longitudinal este arcuit moderat, aproape drept sau chiar torsionat. Doar unele dintre piese fac parte din stadiul de pléin débitage. Analiza lor a demonstrat apartenența lor la același nucleu, putându-se reconstitui o parte a lanțului tehnologic. Nici una nu are urme de folosire. În situl de la Măgura s-a constatat existența silexului 'balcanic', adus sub forma materiei*

* Muzeul Județean Teleorman, str. 1848, nr. 1, 140033, Alexandria, jud. Teleorman, România
pavelcmirea@yahoo.com, iontorcica@yahoo.com

prime și a unor piese finite, dar și o cioplire a lui în cadrul așezării. Vasul cu depozitul face parte dintr-un nivel stratigrafic distinct, unde s-au mai descoperit și alte piese din piatră, sau corn ce demonstrează o cioplire in situ. Aceste fapte pot constitui dovezi că totul a fost debitat pe loc și o parte din produse au fost introduse în vasul-depozit. În ceea ce privește persoana, poate fi un locuitor al așezării, demonstrându-se o oarecare autonomie față de sursele de aprovizionare și față de potențialii meșteri specializați sau itineranți.

Keywords: *balkan flint; flint cache; indirect percussion; Măgura 'Buduiasca - Boldul lui Moș Ivănuș'; Starčevo-Criș I.*

Cuvinte cheie: *depozit de silex, Măgura 'Buduiasca - Boldul lui Moș Ivănuș', percuție indirectă, silex balcanic, Starčevo-Criș I.*

Introducere

Studiul de față prezintă un depozit de piese de silex depuse într-un vas de lut ars, descoperire făcută în ultima campanie de săpături, desfășurată în anul 2008 în așezarea de la Măgura, punctul 'Buduiasca – Boldul lui Moș Ivănuș'. Așezarea, având o suprafață estimată la aproape 30 ha, se găsește la 7 km nord-est de Alexandria, în partea de est a satului Măgura, pe terasa secundară estică a râului Teleorman, înaltă de cca. 4,50 m, în vecinătatea unor amenajări piscicole moderne ce au alterat parțial configurația inițială a terenului (Andreescu și Mirea 2008) (Plansa I).

Toponimicul 'Buduiasca' este același sub care este cunoscută partea sudică a satului actual, situl având atribuit și codul TELEOR 003. În partea sud-estică a zonei Buduiasca, separată de o vâlcea, se conturează o proeminență a terasei secundare estice a Teleormanului, la aproximativ 700 m de cursul actual al râului, numită 'Boldul lui Moș Ivănuș', fără a fi considerat un sit distinct. Cercetările întreprinse sugerează că, cel mai posibil, primii locuitori din neolitic s-au așezat pe 'Boldul lui Moș Ivănuș'. Într-o etapă târzie a neoliticului timpuriu (Starčevo-Criș III) locuirea s-a extins și la 'Buduiasca', pentru ca mai apoi, în neoliticul dezvoltat (Dudești) cât și eneoliticul timpuriu (Vădastra), întreaga zonă să fie locuită. Pentru a păstra însă localizarea precisă a zonei în care a fost identificat cel mai vechi orizont neolitic timpuriu am preferat folosirea punctuală a toponimului 'Boldul lui Moș Ivănuș', fără a avea conotația unui sit distinct față de cel de la 'Buduiasca'.

Situl, foarte important pentru studiul neolitic timpuriu și dezvoltat din sudul României a fost parțial cercetat în perioada 2001-2008, într-o primă etapă în cadrul SRAP (2001-2005)¹, ulterior în cadrul unui proiect derulat de Muzeul Național de Istorie a României și Muzeul Județean Teleorman².

Contextul arheologic

Punctual, stratigrafia de la 'Boldul lui Moș Ivănuș', care este mai degrabă o stratigrafie orizontală, se prezintă astfel: la baza depunerilor arheologice se află nivelul ce aparține celui mai vechi orizont neolitic (Starčevo-Criș I) și este și cel mai consistent nivel de depuneri arheologice (nivel 'Măgura I'). Următorul nivel, cu materiale din neoliticul timpuriu, respectiv Starčevo-Criș III, destul de inconsistent, a fost identificat mai ales în partea de est a punctului (nivel 'Măgura II'). Acesta este suprapus de un nivel cu materiale din neoliticul dezvoltat, mai ales Dudești timpuriu, sporadic, Dudești târziu și, cu totul izolat, Vădastra (nivel 'Măgura III'). Nivelurile neolitice sunt pe alocuri deranjate de gropi din epoca medievală, dar și de unele intervenții din anii '60-'70, legate de diferite activități agricole (plantație de duzi pentru sericicultură, amenajări pentru o seră de legume ș.a.), incluse în stratul denumit convențional nivel 'Măgura IV', cu materiale atribuite predominant neoliticului timpuriu și mai puțin celui dezvoltat și eneoliticului timpuriu, amestecate sporadic cu materiale din epoca bronzului, prima epocă a fierului și epoca medievală, suprapus de cel arabil.

Cronologic, cel mai vechi orizont neolitic (Starčevo-Criș I), din care provine și descoperirea în discuție, poate fi plasat, conform unei serii de date ¹⁴C, aproximativ între 6000 și 5900 BC (Andreescu și Mirea 2008; Mărgărit, Mirea și Bălășescu 2018: 258, tab.2).

Vasul-depoziț

Complexul din care provine acest depozit este cel notat convențional cu codul Cpl. 60, parțial cercetat în suprafața S.52. A fost identificat la adâncimea de 1,20/1,30 m și avea o grosime maximă de 0,50 m. Se prezenta sub forma unei aglomerări de materiale arheologice (Planșa II.1) cu dimensiunile observabile de maxim 8,00 x 1,10 m, compusă din numeroase fragmente ceramice, inclusiv vase întregibile, numeroase oase de animale, unelte de os, diferite piese litice (din silex, obsidian, cuarțit, gresie).

Depozitul de piese de silex este alcătuit din 33 de lame și așchii de debitaj confecționate dintr-un silex maroniu-gălbui. Dintre acestea, 30 de piese se aflau depuse în 'straturi' orizontale într-un vas de dimensiuni relativ mici (diametru gură 6,6 cm, diametru maxim 9,3 cm, diametru bază 5,5 cm, înălțime 9,5 cm și grosimea pereților între 0,3 și 0,5 cm) iar alte trei în imediata lui vecinătate (Planșele III-V). Vasul se afla la limita profilului de vest al suprafeței cercetate, la o adâncime de 1,30 m față de nivelul actual de călcare, în partea superioară a complexului (Planșa II.2, 3). La aproximativ 20 cm est-sud-est de vas se afla un galet de râu (percutor de gresie). O lamă de silex se găsea la 10 cm sud de vas, alte două lângă vas, spre profil, fiind evidențiate la ridicarea acestuia din *situ*. La o analiză preliminară piesele de silex păreau a fi debitate cel mai probabil din același nucleu, fiind lame neretușate ('blank-uri') și așchii. Un număr de 18 dintre ele, inclusiv două dintre cele aflate în exteriorul vasului, au putut fi remontate în grupe de câte trei, patru și cinci piese (Planșele VI.5-10, IX și X). Totodată a fost întregită și o piesă compusă din două fragmente (nr. 3 și 18) care s-au aflat în vas (Planșa VI.5).

Vasul în care s-au aflat piesele de silex prezintă o uzură avansată pe întreaga suprafață, aceasta fiind erodată, buza având urme de ciobire pe alocuri iar unul dintre cei patru butoni verticali, la origine perforați, situați diametral opus pe zona de diametru maxim, este spart din vechime (Planșele III și IV). Vasul a fost modelat dintr-un lut amestecat cu fibre vegetale bine selectate, folosite ca degresant și ars reducător, incomplet, peretele ceramic păstrând miezul negricios, specific pentru neoliticul timpuriu (Thissen 2015). Cele trei lame aflate pe lângă vas, ce se pot remonta cu altele din interiorul vasului, sugerează că tot acest ansamblu s-a aflat pus într-un obiect confecționat din material organic, perisabil, probabil de tipul unui 'săculeț' textil de dimensiuni mici.

După descoperire, vasul a fost dus la sediul Muzeului Județean Teleorman unde s-a procedat la golirea lui în condiții de laborator, neexistând inițial nici un indiciu asupra conținutului său. După degajarea a aproximativ 1,5 cm de pământ au fost observate primele piese de silex, moment în care s-a trecut la extragerea lor succesivă, fiind numerotat fiecare fragment (de la 1 la 30), iar fiecare etapă înregistrată fotografic (Planșele III-VI). Verificând și restul de materiale litice aflate în vecinătatea vasului s-a observat, în primă fază, asemănarea cromatică a trei dintre piesele de silex (numerotate E1-E3), ulterior constatându-se și posibilitatea unor remontaje cu piese aflate în vas.

Analiza tehnologică

Toate piesele au fost debitate dintr-un singur bloc de materie primă, un silex de culoare maroniu-gălbui cu zone mai gri, acoperit pe alocuri de o depunere subțire (Planșele VII-IX). Prezintă numeroase incluziuni deschise la culoare (alb-gălbui). Se remarcă printr-o calitate bună, dată și de textura fină.

Depozitul este constituit din 31 de lame (una dintre ele compusă din două fragmente) și o așchie. Ele au dimensiuni variabile, cuprinse între 24,11 și 90,01 mm, date de locul în fazele diferite de reducere a nucleului (Figura 1). Cinci dintre lame sunt fragmentare, lipsindu-le segmente proximale sau distale.

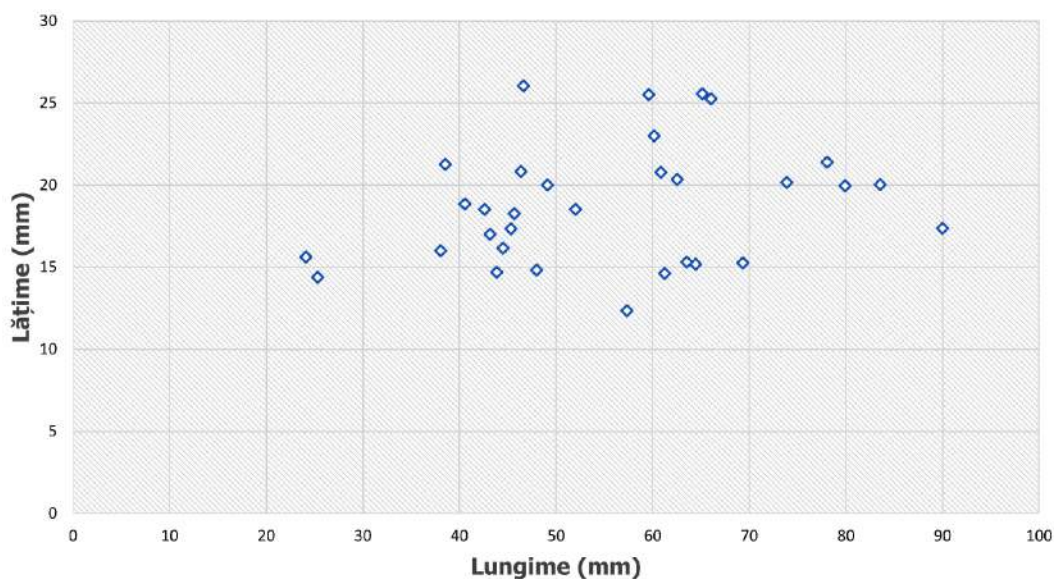

Figura 1. Raportul lungime/ lățime al pieselor din cadrul depozitului.

Diagram showing the length/ width ratio of the pieces from the flint hoard.

După scoaterea pieselor din vas s-a reușit obținerea a cinci remontaje (Planșele X și XI), conținând 18 lame, dintre care doar una este fragmentară. Pentru analizarea acestora s-a avut în vedere compoziția (ținându-se cont de dimensiunile fiecărei lame, existența sau nu a cortexului, starea de fragmentare), reconstituirea tipului de debitaj, ritmului diacritic al acestuia și caracteristicile fiecărei piese: talonul, bulbul, *angle de chasse*, profilul longitudinal, secțiunea transversală, marginile, nervurile și alte observații tehnologice.

Remontajul nr. I

Este compus din patru lame ce au fost numerotate: E1, E2, 18 și 15 (Planșele VIII.1-5 și X.1-5). Sunt de mari dimensiuni (90,01 mm, 83,52 mm, 78,04 mm și 46,36 mm), prima dintre ele fiind cea mai lungă din tot depozitul. Lama numărul 18 a fost ruptă în partea distală, iar cea mai scurtă păstrează pe latura dreaptă cortex destul de subțire (Planșa VIII.5). Toate au porțiuni acoperite de depunerea tipică depozitului. Lamele au fost obținute în urma unei secvențe de reducere cu ritm diacritic 212' divergent. Se poate observa că prima lamă a secvenței lipsește (Planșa X.1).

Talonul este drept la trei piese și ușor concav la lama nr. 18, având o lungime medie de cca. 5 mm. Pentru eliminarea cornișei s-au folosit desprinderi de dimensiuni medii. Bulbul este puțin pronunțat, la două lame fiind prezentă așchia bulbară (Planșa X.1). Profilul longitudinal al celor trei lame mari este arcuit moderat, fiind chiar torsionat la două dintre ele. Lama de mici dimensiuni este destul de dreaptă. Laturile sunt sinuoase, la fel și nervurile centrale. În secțiune două sunt trapezoidale și celelalte două sunt triunghiulare.

Se poate trage concluzia, în urma caracteristicilor enumerate, că s-a utilizat percuția indirectă. S-au obținut 3 lame ce pot fi considerate de *pléin débitage* și una de mici dimensiuni ce este un rezultat al optimizării secvenței de reducere.

Remontajul nr. II

Acest remontaj, este cel mai dezvoltat, fiind format din cinci piese, două dintre ele aparținând secvenței de *pléin débitage* (Planșele VIII.10-15 și X.6-11). Cuprinde lamele numerele 12, 23, 4, 17 și 27 ce au următoarele lungimi: 61,2 mm, 62,54 mm, 52,01 mm, 43,15 mm și 46,63 mm. Toate poartă depuneri, lama cu numărul 17 are cortex iar cea cu numărul 23 are partea distală ruptă. Secvența de reducere este asemănătoare remontajului precedent (cu ritm diacritic 212' divergent), cuprinzând o porțiune cu trei lame de pe laterala stângă a nucleului (Planșa X.6). Aceasta poartă negativul unei

desprinderi de mari dimensiuni. De asemenea, incluziunile de pe lama nr. 17 (Planșa X.9), par să se fi situat înspre centrul nucleului.

Talonul, de dimensiuni medii, este plat la patru lame iar la ultima este ușor concav. Bulbul este ușor proeminent, la două observându-se așchii bulbare. Profilul este curbat în cazul lamelor 23 și 27 și mai drept pentru celelalte lame (12, 17 și 4). Laturile sunt destul de sinuoase, chiar și în cazul celor mai lungi (Planșa X.6). Cu excepția lamei 12, ce are secțiune triunghiulară, celelalte sunt trapezoidale.

Remontajul nr. III

Este format din trei lame (cu numărul 14, 16 și 21) cu dimensiunile de 73,61 mm, 60,84 mm și 59,61 mm (Planșele VIII.6-9 și XI.1-4). Ultima, cu lungimea cea mai mică din secvența de remontaj, este cea mai lată dintre toate piesele depozitului, având 23,41 mm. Considerăm că doar prima dintre ele este de *plén débitage*. Deși din remontaj lipsește o lamă și în acest caz avem o secvență de reducere cu ritm diacritic 212' divergent (Planșa XI.1).

Talonul este convex la două lame și concav la lama nr. 14 (Planșa XI.3). Este de dimensiuni medii, asemănătoare celor din remontajul nr. 1, având și mici desprinderi pentru eliminarea lateralelor contrabulbului. La toate lamele, se observă la nivelul bulbului puțin pronunțat, așchii alungite (Planșa XI.1). Profilul la două dintre ele este destul de drept, a treia fiind curbată în partea distală. Laturile sunt fără rețușe, două având o curbă generală spre dreapta, iar a treia lamă având laturile destul de drepte. În secțiune sunt triunghiulare și trapezoidale.

Toate informațiile arată folosirea percuției indirecte, primele două lame, curbe, sunt rezultatul regularizării formei nucleului, necesară obținerii lamelor dorite, așa cum este a treia din acest remontaj.

Remontajul nr. IV

Acest remontaj este compus doar din trei lame ce au fost numerotate în timpul demontării drept 10, 5 și 22 (Planșele IX.1-4 și XI.5-8). Sunt de dimensiuni diferite, prima având 65,11 mm iar următoarele 38,52 și 38,05 mm. Lama cea mai lungă (Planșele IX.2 și XI.6) poartă pe latura dreaptă negativele unor desprinderi laterale ce au servit la amenajarea nucleului. Deși lipsește prima lamă/așchie, se poate considera că și în acest caz avem o secvență de reducere cu ritm diacritic 212' divergent (Planșa XI.5).

Talonul este de dimensiuni medii, fiind plat la o lamă și ușor concav la celelalte. Bulbul este puțin proeminent, păstrând chiar și așchii bulbare la cele scurte. În privința profilului longitudinal, lama nr. 10, cea mai lungă, este ușor curbată, celelalte fiind drepte. În secțiunea laterală, două sunt trapezoidale și una triunghiulară.

Ca și în cazul remontajului anterior, informațiile tehnologice arată folosirea percuției indirecte. El face parte dintr-o secvență de pe început, de pe o latură a nucleului. Lamele scurte și drepte dar și cea lungă, sunt rezultatul regularizării formei nucleului și eliminării zonelor cu desprinderi laterale. Anterior debitajului, acesta a fost pregătit prin eliminarea cornișelor și a zonelor nervurilor printr-o rețușare atentă. Scopul principal a fost ca viitoarea lamă să înainteze mult în adâncimea nucleului.

Remontajul nr. V

Ultimul remontaj este compus tot din trei lame, nr. 11, 13 și 25, dintre care uneia îi lipsește partea distală (Planșele IX.5-8 și XI.9-12). Cele întregi au lungimi medii pentru lotul din remontaje. S-a observat că lamele nr. 11 și 24 au depuneri subțiri. Ritmul de debitaj este diacritic 212' divergent (Planșa XI.9). Talonul și bulbul se încadrează în normele observate și pentru piesele anterioare. Lamele întregi au desprinderi bulbare. În profilul longitudinal, atât lama cea mai lungă (nr. 24) dar și cea ruptă sunt curbe, iar ultima din grup este mai dreaptă. În profilul transversal două sunt trapezoidale și una triunghiulară. Laturile și nervurile sunt aproximativ paralele. Și în acest ultim remontaj (pentru lamele întregi) s-a folosit percuția indirectă. În zona distală a lamei nr. 11 se observă

o serie de desprinderi laterale și opuse direcției de debitaj a lamei (Planșa XI.10). Ele par să documenteze o zonă de reamenajare a nucleului făcută în timpul debitajului.

Restul pieselor litice cuprinde 14 lame și o așchie (Planșele VII. 2, 8, 21-32 și XII.1-14). Două dintre ele mai păstrează porțiuni reduse de cortex (Planșa VII.6, 26). Ele au dimensiuni variate, observându-se o departajare în două categorii. Astfel, patru lame de dimensiuni apropiate au lungimi cuprinse între 63,51 mm și 79,91 mm (Planșa VII.2, 8, 21, 22). Restul, au lungimi cuprinse între 47,95 mm și 42,51 mm. În afara acestui lot se mai găsește o lamă lungă de 57,41 mm cât și una fragmentară, de 25,31 mm (Planșele VII.31 și XII.13). Aceasta se apropie de singura așchie din depozitul de la Măgura, ce are 24,11 mm lungime (Planșele VII.32 și XII.14).

Pentru reconstituirea ritmului debitajului, șase lame (Planșa XII.1-4, 12, 13) oferă date despre o secvență de reducere cu ritm diacritic 212' divergent. O parte din celelalte lame par ar indica același ritm diacritic.

Talonul este asemănător pieselor din remontaje atât ca dimensiuni cât și ca aspect – neted sau concav. Se poate observa că la trei dintre lame talonul este oblic (Planșa XII.2, 5, 9, 12). Această caracteristică poate fi dată de poziția lor în geometria nucleului. Referitor la acest aspect, lamele de dimensiuni mici din acest lot sunt de la exteriorul nucleului, corespunzând unei faze inițiale de reducere a acestuia. Una dintre ele (Planșa XII.5), păstrează cortex și desprinderi de la amenajarea nucleului. Piese rezultate au majoritatea secțiuni transversale triunghiulare și poartă negativele unor așchii. Unghiul de margine are 85-90° indicând, alături de talon și profilul longitudinal, folosirea percuției indirecte (Pelegriin 2006: 42). Laturile și nervurile sunt diferite, indicând și ele fazele diferite de reducere a nucleului. Unele lame de la începutul procesului au laturile destul de neregulate (Planșa XII.5-8, 11).

Analizând toate piesele se observă că lamele aparținând fazei de *pléin débitage* sunt în număr redus atât în cadrul remontajelor cât și în cadrul grupului celorlalte piese (Planșa XII.1-3). Calitatea debitajului se observă în numărul mare de lame din cadrul remontajelor, în prepararea uneori sumară înaintea desprinderilor (eliminarea nervurilor și a contrabulbului) și grosimea redusă a produselor de debitaj. Acestea ne arată că suntem puși în fața operei unui meșter destul de priceput. Cel care a constituit depozitul a păstrat și lamele atipice, de mici dimensiuni, ce puteau fi transformate ușor în unelte.

Utilajul litic din proximitatea depozitului

Una dintre cele mai importante probleme ale procesului de neolitizare a fost considerată stabilirea și păstrarea contactelor culturale și a rețelelor de schimb pe distanțe lungi dintre așezări, deduse și din identificarea materiilor prime exploatate pentru producerea de piese litice (Biagi și Starnini 2013: 48, 56). Pentru zona de sud-est a Europei așa-zisul silex 'balcanic' a jucat acest rol, fiind parte intrinsecă a utilajului litic din neoliticului timpuriu (Gurova și Nachev 2008: 29) și considerat subiectul unui schimb pe distanțe lungi (Gurova *et al.* 2016: 425). De asemenea, chiar al doilea val al neolitizării poate fi urmărit prin distribuția pieselor litice din silex 'balcanic' (Krauss 2016: 214).

În unele așezări din neoliticul timpuriu din Ungaria, prezența resturilor de debitaj și a lamelor corticale din silex 'balcanic' a condus la ipoteza că această materie primă a fost adusă sub forma lamelor finite și a nucleelor. De asemenea pentru aceeași perioadă se contată circulația și a unui alt tip de silex în forma unor noduli testați înainte (Biagi și Starnini 2013: 56).

Odată cu răspândirea culturii Körös (Criș) spre nord, în bazinul râului Tisa, sistemul de producție al utilajului litic se schimbă, silexul 'balcanic' devenind mai puțin prezent față de obsidian și limnocuarțit (Kaczanowska și Kozłowski 2018: 229). În zona dintre Drava, Dunăre și Sava sistemul de producție se mută de la ateliere specializate la așezări, iar rolul cioplitorilor specializați este luat de membrii familiei (Kaczanowska și Kozłowski 2018: 229).

Pentru Bulgaria s-a observat că în situri s-au descoperit foarte puține nuclee sau resturi de debitaj din silex 'balcanic', ceea ce sugerează că lamele de 12-15 cm produse prin percuție indirectă au circulat între surse, ateliere și diferite așezări (Gurova și Nachev 2008: 29; Gurova 2012: 23).

O situație aparte se constată la Măgura 'Buduiasca – Boldul lui Moș Ivănuș', sit care a furnizat și o cantitate mare de silex 'balcanic'. Dincolo de problema aprovizionării cu materie primă³, un alt semn de întrebare a fost pus de locul în care uneltele de silex descoperite aici erau prelucrate. Încă din anul 2005 s-a constatat că o parte a silexului descoperit se prelucra în sit (Mirea 2005: 42, 43). Pe parcursul întregii secvențe cronologice analizate au fost descoperite nuclee de diferite forme, aflate în stadii diverse de epuizare, o serie de percutoare de piatră și posibil de corn, precum un număr mare de așchii de debitare. Cu atât mai mult, la Măgura, în urma operațiunii de flotare a sedimentului au fost identificate foarte multe așchii de silex cu dimensiuni de sub 5 mm, în mod evident deșeuri rezultate în urma cioplirii și retușării uneltelor. Nu a fost identificat însă niciun complex arheologic ce ar fi putut avea funcția de atelier, toate piesele de silex provenite din diferite contexte fiind rezultatul unor situații postdepoziționale. Analizarea pieselor litice din zona depozitului a adus informații noi în această problematică.

* * *

În zona depozitului analizat au fost înregistrate un total de 16 unități stratigrafice (UN) ce cuprindeau utilaj litic (Figura 2). Dintre acestea, trei erau contemporane acestuia, una posterioară și restul anterioare. Menționăm că și în unitatea ce cuprindea vasul cu depozitul au mai fost identificate 31 piese de silex (trei lame retușate, o insertie de seceră și restul așchii). Celelalte unități analizate cuprindeau un număr de 193 produse de debitaj.

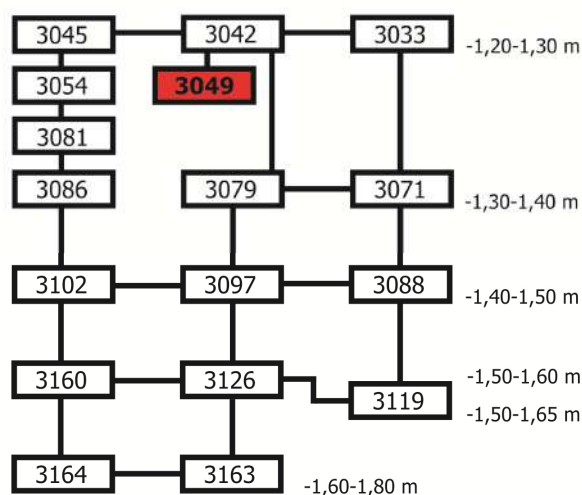

Figura 2 Diagrama stratigrafică a Complexului 60. UN 3049 reprezintă vasul-depozit.

The stratigraphic matrix of Complex 60. The vessel with the hoard is represented by UN 3049.

Materia primă folosită este diversificată, cantitativ remarcându-se un silex brun-gălbui, urmat de unul gri-negricios (Planșele XIII și XIV). Ambele cuprind numeroase incluziuni de culoare galben-deschis. Aceste categorii majoritare sunt urmate de silexuri de culoare gri-deschis, maroniu-roșcat, maroniu-gălbui, negru (fără incluziuni) sau galben deschis (Planșele XIII și XIV). Menționăm că foarte puține piese sunt realizate dintr-o materie primă identică cu cele din depozitul analizat.

Statistic, se observă o preponderență a așchiilor de diferite dimensiuni, unele păstrând și cortex (Planșele XIII.5, 6 și XIV.1-5). Printre ele se găsesc și șase așchii retușate. O parte din așchii aparțin momentului amenajării și întreținerii nucleului iar celelalte sunt rezultate ale debitajului (Planșele XIII.4-7, 9 și XIV). S-a observat, pentru unele exemplare, folosirea percuteții directe (Planșa XIII.5-7).

Procentual, în cadrul unităților urmează lamele neretușate, fragmentare și întregi (Planșa XV.1-5) și lamele retușate, fragmentare și întregi (Planșa XV.6, 8-11) (Figura 3). Restul lotului cuprinde lamele

întregi sau fragmentare (Planșa XV.6), cinci gratoire (Planșele XIII.8 și XV.14, 15), trei inserții de seceră, o piesă geometrică (Planșa XV.13) și o lamă cu dublă troncatură.

Un galet cu cortex parțial, ce poartă un negativ de la percuție directă, a fost utilizat drept percutor sau frecător (Planșa XIII.1). S-au folosit o zonă plată și două dintre muchii, una lungă, subțire și cealaltă mică, subțire. Din aceeași materie primă au fost lucrate o mare parte din piesele din cadrul unităților stratigrafice.

Din unitatea 3033 provine un fragment de nucleu dintr-un silex maroniu-gălbui (Planșa XIII.2). Acesta mai păstrează pe o latură trei negative, cu lățimile de 8,67 mm, 9,47 mm și 7,25 mm, corespunzând unor lamele desprinse prin percuție indirectă. O tabletă de reamenajare lucrată dintr-un silex gri-marونیu descoperită în unitatea 3160 completează informațiile oferite de piesele de mai sus despre prelucrarea silexului (Planșa XIII.3).

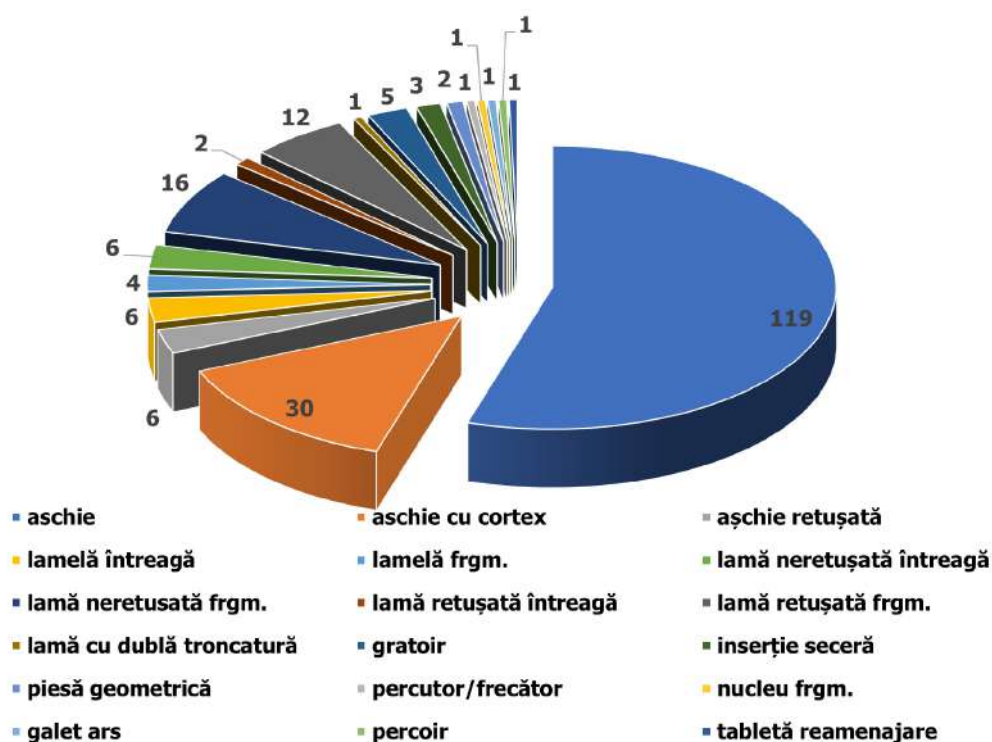

Figura 3. Tipurile de piese aparținând unităților stratigrafice din zona depozitului de silex.

Diagram showing the types of flint pieces in stratigraphic units from the flint hoard area.

Tot lotul analizat constituie o dovadă directă a cioplirii silexului în cadrul sitului, în zona vasului ce conținea depozitul analizat. Se pot reconstitui chiar fragmente ale lanțului tehnologic. Atât pentru lotul de lame neutilizate cât și pentru unelte, materia primă este de foarte bună calitate, predominând cele două categorii, silexul maroniu-roșcat urmat de cel gri-negricios. Pentru lame și lamele s-a folosit o percuție indirectă de bună calitate.

Alte două dovezi ce sprijină posibilitatea cioplirii *in situ* ne sunt date și de existența în apropiere a unui galet din gresie și a unui corn de cerb prelucrat.

Galetul de râu este lucrat dintr-o gresie cu o granulozitate mare și se afla la aproximativ 20 cm est-sud-est de vasul cu depozitul de silex. Are o greutate de 508,5 g și o formă ovală, fiind aplatizat și poartă stigmat în zonele rotunjite constând în desprinderi succesive. Acestea pot proveni de la o percuție lansată sau tangențială asupra unui galet/ nucleu din silex (Planșa XVI.1), galetul putând fi considerat un percutor.

Tot în categoria uneltelor aflate în imediata apropiere a vasului-depoziț este și un corn de cerb (Plansa XVI.2, 3). Acesta are o lungime de 35 cm și un diametru maxim de 7,5x6 cm și are unele zone lipsă. El cuprinde zona bazală, căreia i s-a eliminat rozeta și un segment lung din care a fost tăiată prima ramură, cea a ochiului. Printr-un *raclage* longitudinal s-a eliminat de pe toată lungimea cornului o mare parte a țesutului cortical. La unul din capete a fost subțiat puternic până la un diametru de 1,5 cm, ajungându-se la țesutul spongios. Pe una dintre laterale, spre zona bazală se poate observa o suprafață tasată de cca. 1,5x2,5 cm care ar fi putut rezulta în urma unor lovituri directe foarte apropiate (Plansa XVI.3). Aceste stigmatе cât și morfologia piesei de corn ne conduc spre ideea că ne găsim în fața unui percutor folosit la percuția indirectă.

Depozite cu piese de silex din neoliticul timpuriu

Existența depozitelor de silex în așezări este pusă în legătură atât cu rețele de schimb ce aduceau produsele finite cât și de prelucrarea silexului în așezări. Unii autori fac o departajare între rezervă, depozit și depunere, toate fiind constituite pentru o utilizare viitoare (uneori la nevoie), fiind investite cu o valoare potențial utilă (primele două cazuri) sau una simbolică (Astruc *et al.* 2003: 59-60). Primii doi termeni se plasează în sfera utilitară și economică, în timp ce ultimul invocă practici sociale larg influențate de domeniul imaginar și simbolic existent într-o comunitate (Astruc *et al.* 2003: 60).

Cu o frecvență mult mai redusă decât descoperirile similare din eneolitic, depozite cu piese de silex au fost întâlnite, la nivel de neolitic timpuriu, în aria culturală Körös, unul în situl de la Endröd 39 (Ungaria) și altele două la nivel Starčevo, la Lepenski Vir (Serbia).

Depozitul de la Endröd 39 era compus din 101 așchii de silex, de tip 'balcanic', aflate într-un vas ceramic. Remontajul lor a arătat că proveneau din faze succesive de reamenajare a fețelor unui nucleu după episoade intermitente de debitaj a numai câteva lame de pe fiecare din ele. În plus, absența așchiilor cu cortex printre piesele din depozit sugerează că nucleele erau aduse în așezare parțial lucrate (Biagi și Starnini 2013: 53). O informație oarecum contradictorie se referă la faptul că depozitul de la Endröd 39 era compus din așchii rezultate din debitajul a 'trei nuclee' (Kaczanowska și Kozłowski 2018: 227, fig. 3).

Alte două depozite aflate în vase tipice pentru nivelul Starčevo (IIIb) provin de la Lepenski Vir. Primul dintre ele conținea patru nuclee epuizate, cu un singur plan de lovire, pentru obținerea de lame lungi. Celălalt depozit conținea 52 de lame și fragmente de debitaj (Kaczanowska și Kozłowski 2018: 227-8, fig. 4, 5).

Un alt depozit, a cărui atribuire la neoliticul timpuriu o considerăm însă incertă, descoperit la Deagurile (jud. Argeș), a fost asociat cu mai multe fragmente ceramice 'tipice pentru această cultură neolitică timpurie' (Nania 1965: 319). Depozitul are în componență 25 de piese dintre care 23 sunt cioplite din silex și două realizate din piatră șlefuită. Dintre piesele de silex pot fi menționate 20 de 'lame-cuțite', cu lungimi cuprinse între 6 și 16,5 cm. Au forma arcuită, cu margini subțiri și tăioase și secțiuni triunghiulare sau trapezoidale. Sunt realizate dintr-un silex de culoare gălbui-vineție sau alb-vineție, cu pigmenți albicioși iar unele dintre ele păstrează porțiuni din cortexul calcaros. Un nucleu conic păstrează urmele a 16 desprinderi de lame, din el fiind lucrate cel puțin două treimi din piesele ce compun depozitul (Nania 1965: 319). Morfologia acestora, precum și a nucleului, sugerează mai degrabă o încadrare cronologică în eneolitic.

Depozitul de la Măgura este diferit de cele menționate. Deși unele lame se remontează, nu s-a păstrat nucleul din care au fost desprinse. Doar unele dintre piese fac parte din stadiul de *plén debitage*. Analiza lor a demonstrat apartenența lor la același nucleu, putându-se reconstitui o parte a lanțului tehnologic. Așchia și cele mai mici desprinderi laminare fac parte din procesul de inițializare a debitajului nucleului (Planșele X.5, 7, 9 și XII.13, 14). Depozitul nu a păstrat zona corticală a nucleului și doar o fracțiune din lamele ce ar fi putut rezulta fac parte din el. Interpretarea acestei selecții poate ține de sfera utilitară, simbolică sau de prestigiu a depozitului.

Concluzii

În cel mai timpuriu orizont al neoliticului timpuriu s-a considerat că atelierele unde erau produse lamele erau situate lângă depozitele de materie primă. Odată cu expansiunea spre bazinul mijlociu al Dunării, o parte a producției litice se mută în așezări (Kaczanowska și Kozłowski 2018: 237). Acest fenomen este contemporan cu descoperirea materiilor prime locale și cu mutația de la meșterii itineranți, foarte specializați, la producția în cadrul familial (Kaczanowska și Kozłowski 2018: 227, 229).

În situl de la Măgura se observă existența silexului 'balcanic', adus sub forma materiei prime și a unor piese finite, dar și o cioplire a lui în cadrul așezării (Planșele XIII-XV). Până la o analiză exhaustivă a materialului litic al nivelului Starčevo-Criș I nu se poate preciza un procentaj precis. Așchiile corticale demonstrează clar o prelucrare *in situ* a galeților aduși. Pentru unele tipuri de materii prime dar și pentru piese finite (silexul negru și cel galben-marونی) se poate bănui o proveniență relativ apropiată, pe malurile Dunării – atelierele din zona comunei Ciuperceni (România) sau a orașului Nicopole (Bulgaria) (Mills *et al.* 2018). Se pune întrebarea unde poate fi situat depozitul analizat în cadrul acestei scheme destul de complicate de aprovizionare cu materie primă și cu utilaj litic. Materia din care sunt lucrate lamele, nu este foarte răspândită printre piesele din apropierea depozitului și poate fi o variantă a silexului 'balcanic'. O eventuală aducere din depozitele de la Ciuperceni, sit situat la circa 50 km distanță sau din zona Nicopole (Gurova și Natchev 2008: 34; Gurova *et al.* 2016: 423, 425, 431, fig. 1,7) ar încadra schimbul într-unul regional care implica una sau două zile de mers până la sursa de materie primă (Manolakakis 1996: 120).

Vasul cu depozitul face parte dintr-un nivel distinct în care s-au mai descoperit și alte piese litice sau de corn utilizate pentru cioplire, ce indică o asemenea activitate *in situ* (Planșa II.1). Meșterul care a produs lamele prin percuție indirectă, a demonstrat prin produsele obținute un nivel de *savoir-faire* motor destul de avansat. Acesta ține de programarea gesturilor, adică a operațiilor intuitive legate de parametri senzoriali și proprioceptivi: masa și calitățile uneltelor și a obiectului cioplit, caracterul desprinderii preconizate, adaptarea designului sau puterea gestului (Pelegriin 1991: 4). Lanțul tehnologic și lamele obținute (unele foarte subțiri) demonstrează acest fapt. Cunoștințele și măiestria sunt caracteristici importante pentru un meșter și poate genera prestigiu (Rokitta-Krumnow 2007: 239).

În ciuda materiei prime destul de abundente din sit au fost păstrate în vas și lame atipice din etapa de început a debitajului. Aceste fapte pot constitui dovezi că totul a fost debitat pe loc și o parte din produse au fost introduse în vasul-depozit. În ceea ce privește persoana, putea fi un locuitor al așezării, demonstrându-se o oarecare autonomie față de sursele de aprovizionare și față de potențialii meșteri specializați sau itineranți a căror existență a fost postulată pentru alte regiuni (Grecia) (Perlès 1992: 149).

Printre factorii tehnologici, economici și sociali care prezidă constituirea de depozite s-a considerat că cele din urmă domină (Astruc *et al.* 2003: 74). Depozitul de la Măgura reprezintă un volum de producție puțin important, aflându-ne în fața unui sistem de producție litică de tip domestic, destinat folosirii proprii (Manolakakis 1996: 121). El poate reflecta mecanisme de producție și de redistribuire, fiind constituit atât de producători cât și de utilizatori. De aceea, distribuția produselor se făcea în așezare, posibil la o scară de mici 'servicii' sau 'cadouri' între vecini (Astruc *et al.* 2003: 73). Nu se poate preciza deocamdată dacă spațiul unde a fost găsit constituia un spațiu public sau privat.

Analiza și publicarea integrală a materialului litic din nivelul stratigrafic Starčevo-Criș I va clarifica, probabil, situațiile ce țin de locul depozitului în cadrul industriei litice produse în sit sau adusă sub forma silexului 'balcanic' sau a unei variante locale a lui, a cărui proveniență se cunoaște acum că este în zona Nicopole (Gurova *et al.* 2016: 439; 2022: 1) și Ciuperceni (Gurova 2012: 16; Mills *et al.* 2018).

Note

- ¹ SRAP – 'Southern Romania Archaeological Project' sau 'Proiectului româno-britanic de cercetare pluridisciplinară a locuirii neo-eneolitice de pe valea Teleormanului', așa cum a fost denumit în limba română, a fost coordonat de către dr. Radian R. Andreescu, cercetător la Muzeul Național de Istorie a României și dr. Douglass W. Bailey, șeful departamentului de arheologie al Școlii de Istorie și Arheologie a Universității din Cardiff (în prezent profesor la San Francisco State University, SUA). Proiectul a fost finanțat de către Academia Britanică, Universitatea din Cardiff și Societatea Anticarianilor Londonezi din partea britanică, respectiv Ministerul Culturii și Cultelor și Consiliul Județean Teleorman din partea română și s-a derulat între 1998-2005.
- ² ICE – 'Începuturile civilizației europene. Neo-eneoliticul la Dunărea de Jos - ICE' a fost coordonat de către dr. Radian R. Andreescu. La nivel instituțional, a reunit muzee din Oltenia și Muntenia (Muzeul Național de Istorie a României, Muzeul Județean Teleorman, Muzeul Dunării de Jos Călărași, Muzeul Județean de Istorie și Arheologie Prahova, Muzeul Județean Buzău, Muzeul Romanășului Caracal) și s-a derulat între 2006-2013.
- ³ Cercetările recente de la Poiana-Ciuperceni indică și o posibilă sursă de proveniență a silexului din așezări din sud-vestul Munteniei.

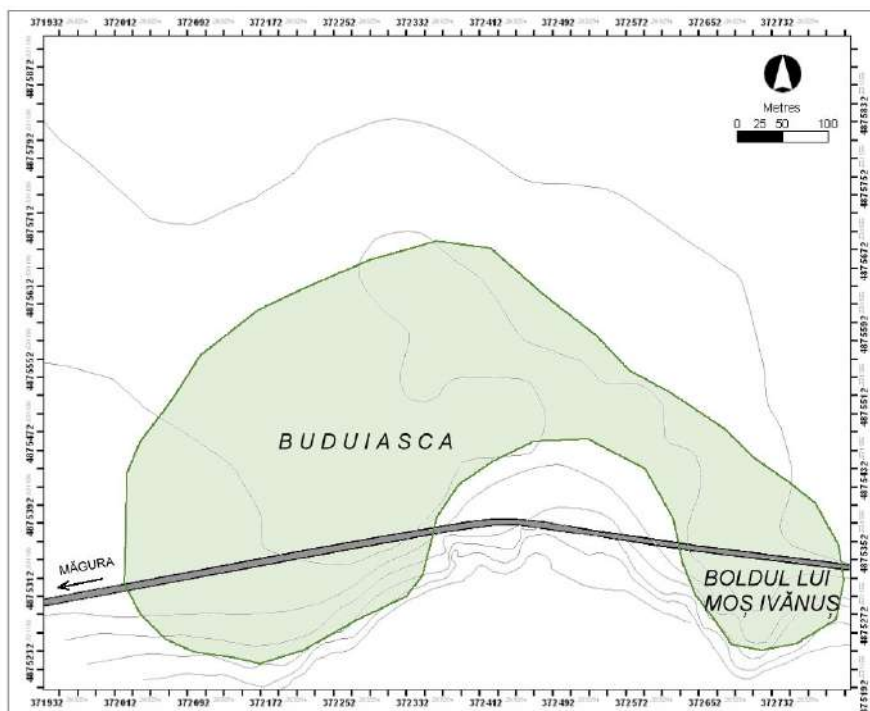
Bibliografie

- Andreescu, R.R., Mirea, P. (2008) 'Teleorman Valley. The beginning of Neolithic in Southern Romania', *Acta Terrae Septemcastrensis* VII: 57-75.
- Astruc, L., Abbes F., Ibanez Estevez J.J. și Gonzalez Urquijo, J.E. (2003) '«Depots», «reserves» et «caches» de matériel lithique taille au Néolithique précéramique au Proche-Orient: quelle gestion de l'outillage ?' *Paleorient* 29(1): 59-78.
- Biagi, P. și Starnini, E. (2013) 'Pre-Balkan Platform Flint in the Early Neolithic Sites of the Carpathian Basin: Its Occurrence and Significance', în A. Anders, V. Kiss, G. Kucsár și G. Szabó (ed.) *Moments in Time. Papers Presented to Pál Raczyk on His 60th Birthday*, Prehistoric Studies I, Prehistoric Society, Eötvös Loránd University, pp. 47-60, Budapest: L'Harmattan.
- Gurova, M. (2012) 'Balkan Flint' – fiction and/or trajectory to Neolithization: Evidence from Bulgaria', *Bulgarian e-Journal of Archaeology* 2(1): 15-49.
- Gurova, M. și Natchev, Ch. (2008) 'Formal Early Neolithic Flint Toolkits: Archaeological and Sedimentological Aspects', în R.I. Kostov, B. Gaydarska și M. Gurova (ed.) *Geoarchaeology and Archaeomineralogy*, pp. 29-35, Sofia: Sv. Ivan Rilski.
- Gurova, M., Andreeva, P., Stefanova, E., Stefanov, Y., Kočić, M. și Dušan, B. (2016) 'Flint raw material transfers in the prehistoric Lower Danube Basin: An integrated analytical approach', *Journal of Archaeological Science Reports* 5: 422-41.
- Gurova, M., Stefanova, E., Andreeva, P., Kecheva, N. și Bonsall, C. (2022) 'Prehistoric Flint Raw Materials and Artefacts from Bulgaria: The Next Step in Provenancing Balkan Flint', *Archaeologia Bulgarica* XXVI(3): 1-30.
- Kaczanowska, M. și Kozłowski, J.K. (2018) 'Lithic Workshops/Hoards in the Early Neolithic of the Middle Danube Basin and of the Northern Balkans', în D.H. Werra și M. Woźny (ed.) *Between History and Archaeology. Papers in Honour of Jacek Lech*, pp. 225-38, Oxford: Archaeopress Archaeology.

- Krauss, R. (2016) 'The Mesolithic-Neolithic Transition in the Carpathian Basin', în Raiko Krauss și Harald Floss (ed.) *Southeast Europe Before Neolithisation. Proceedings of the International Workshop within the Collaborative Research Centres sfb 1070 'Ressourcen Kulturen', Schloss Hohentubingen, 9th of May 2014*, Ressourcen Kulturen volume 1, pp. 193-222, Tubingen: Universität Tübingen.
- Manolakakis, L. (1996) 'Production Lithique et émergence de la hiérarchie sociale: L'Industrie lithique de l'énéolithique en Bulgarie (Première moitié du IVe millénaire)', *Bulletin de la Société Préhistorique Française* 93(1): 119-23.
- Mărgărit, M., Mirea, P. și Bălășescu, A. (2018) 'Manufacturing technique and social identity: three cases of 'manufacture-by-wear' technique', *Archaeofauna* 27: 253-74.
- Mills, S., Mirea, P., Pannett, A. și Macklin, M.V. (2018) 'Early to Mid- Holocene Human – River Interactions in the Lower Danube Valley: New Research at Poiana (Teleorman County)', *Buletinul Muzeului Județean Teleorman. Seria Arheologie* 10: 27-43.
- Mirea, P. (2005) 'Considerații asupra locuirii Starčevo-Criș din sud-vestul Munteniei', *Cultură și civilizație la Dunărea de Jos, In Honorem Silvia Marinescu-Bâlcu XXII*: 37-52.
- Nania, I. (1965) 'Două depozite de unelte neolitice descoperite în raionul Costești (regiunea Argeș)', *Studii și Cercetări de Istorie Veche* 16(2): 311-21.
- Pelegrin, J. (1991), 'Les savoir-faire: une très longue histoire', *Terrain* 16: 106-113.
- (2006), 'Long blade technology in the Old World: an experimental approach and some archaeological results', în J. Apel și K. Knutsson (ed.) *Skilled Production and Social Reproduction Aspects of Traditional Stone-Tool Technologies Proceedings of a Symposium in Uppsala, August 20-24*, pp. 37-68, Uppsala: Societas Archaeologica Upsaliensis.
- Perlès, C. (1992) 'Systemes of Echanges and Organization of Production in Neolithic Greece', *Journal of Mediterranean Archaeology* 5(2): 115-64.
- Rokitta-Krumnow, D. (2007) 'The significance of long blade caches and deposits at Late Neolithic Shir, Syria', în L. Astruc, D. Binder și F. Briois (ed.) *Systemes techniques et communautés du Néolithique précéramique au Proche-Orient/Technical Systems and Near Eastern PPN Communities, Actes du 5e colloque international Proceedings of the 5th international Workshop Frejus, du 29 fevrier au 5 mars 2004*, pp. 231-45, Quetigny: Éd. APDCA.
- Thissen, L. (2015) 'Ceramics from an Early Neolithic (Criș I) site in S Romania: Măgura 'Buduiasca - Boldul lui Moș Ivănuș' ', *Buletinul Muzeului Județean Teleorman. Seria Arheologie* 7, 2015: 5-44.

1

2

Planșa I. Situl de la Măgura 'Buduiasca – Boldul lui Moș Ivănuș', imagine aeriană (1, fotografie Ion Torcică) și harta amplasării sitului (2, adaptare după arhiva SRAP).

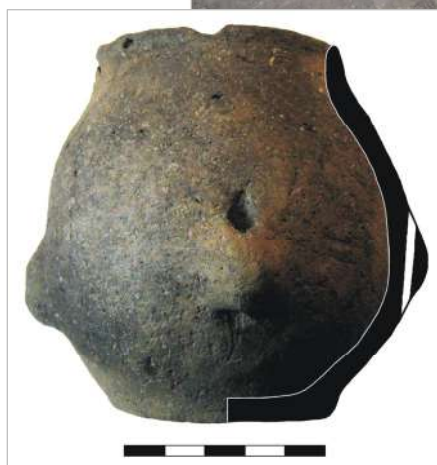
Magura 'Buduiasca – Boldul lui Moș Ivănuș', aerial view (1, photograph by Ion Torcică) and the site map (2, adapted after SRAP archive).

1

2

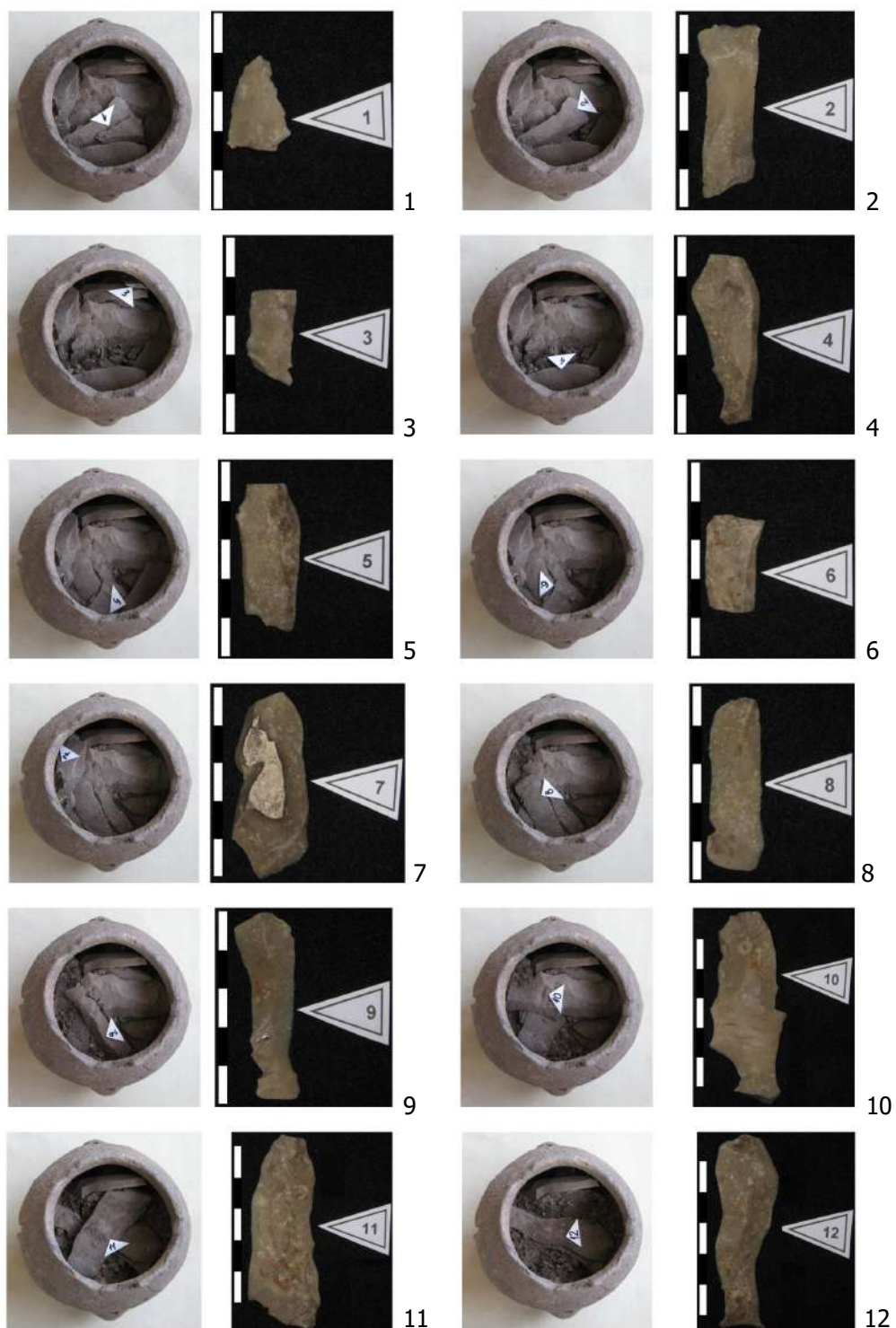
4

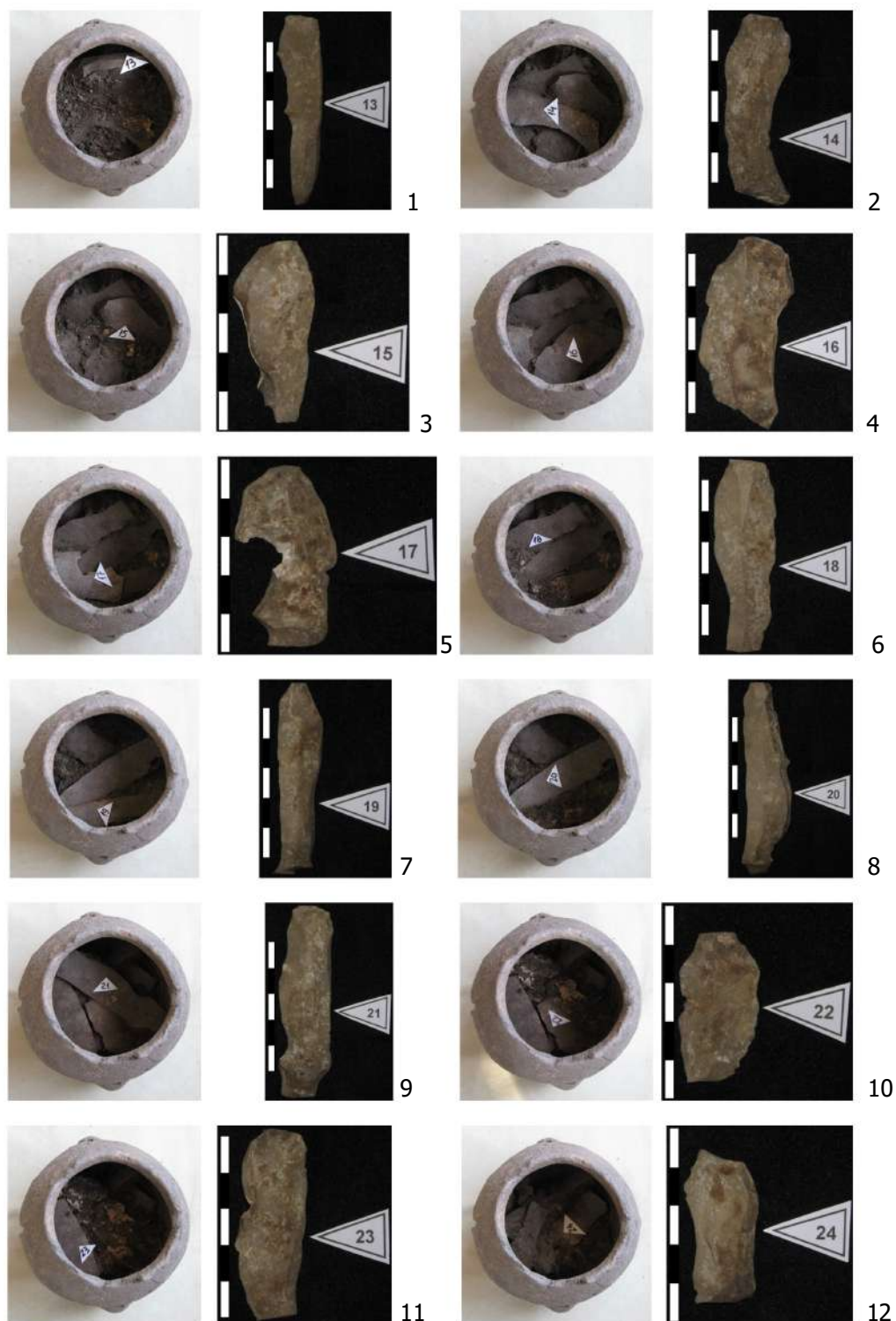
3

Planșa II. Măgura 'Buduiasca – Boldul lui Moș Ivănuș', complexul Starčevo Criș I în care a fost descoperit depozitul de silex (1-3); vasul în care se găsea depozitul (4).

Măgura 'Buduiasca – Boldul lui Moș Ivănuș', the Early Neolithic complex (Starčevo Criș I) where the flint hoard was discovered (1-3); the vessel with the flint hoard (4).

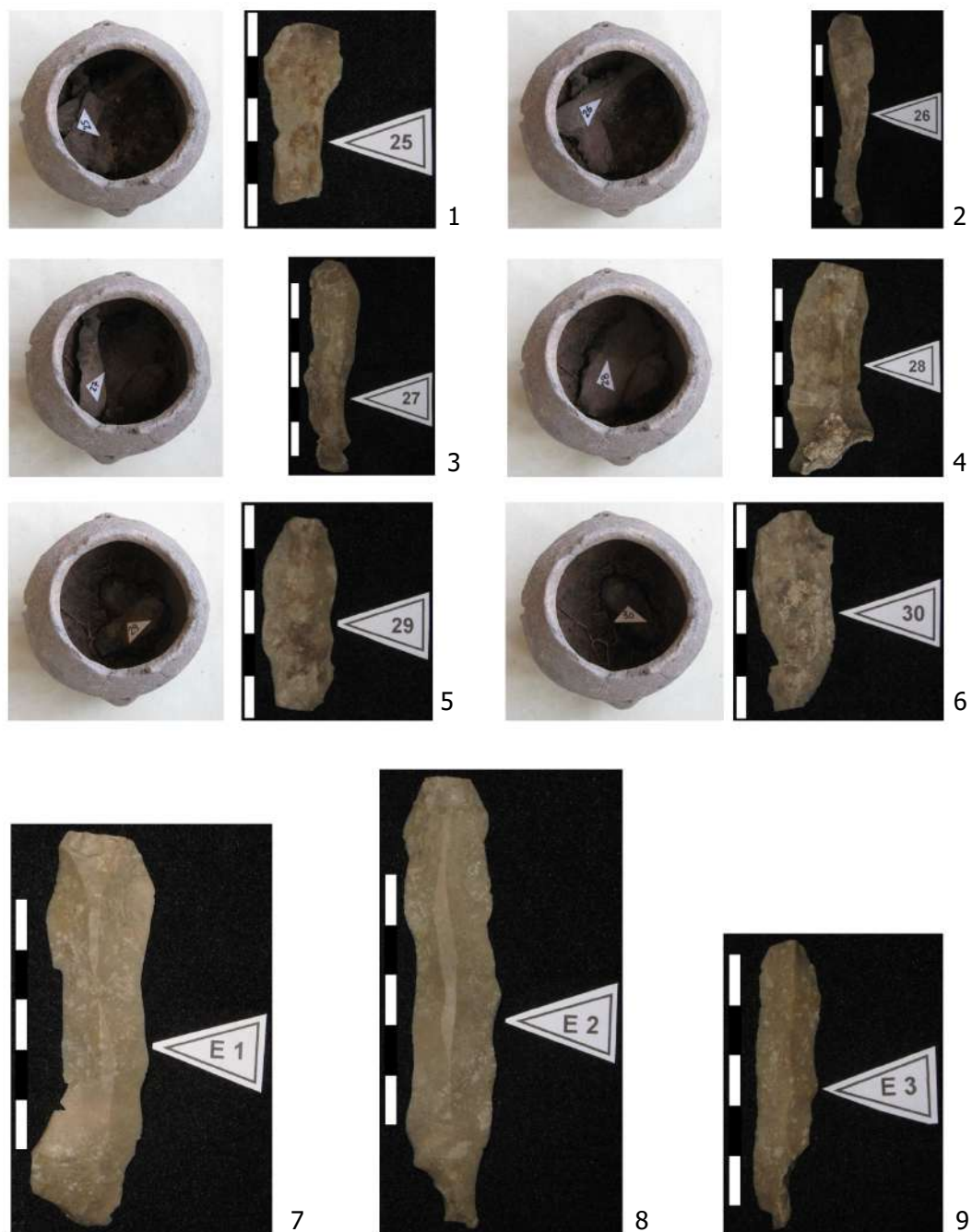

Planșa III. Demontarea depozitului de silex, lamele 1-12 (1-12).
The removal of blades no. 1-12 from the vessel (1-12).

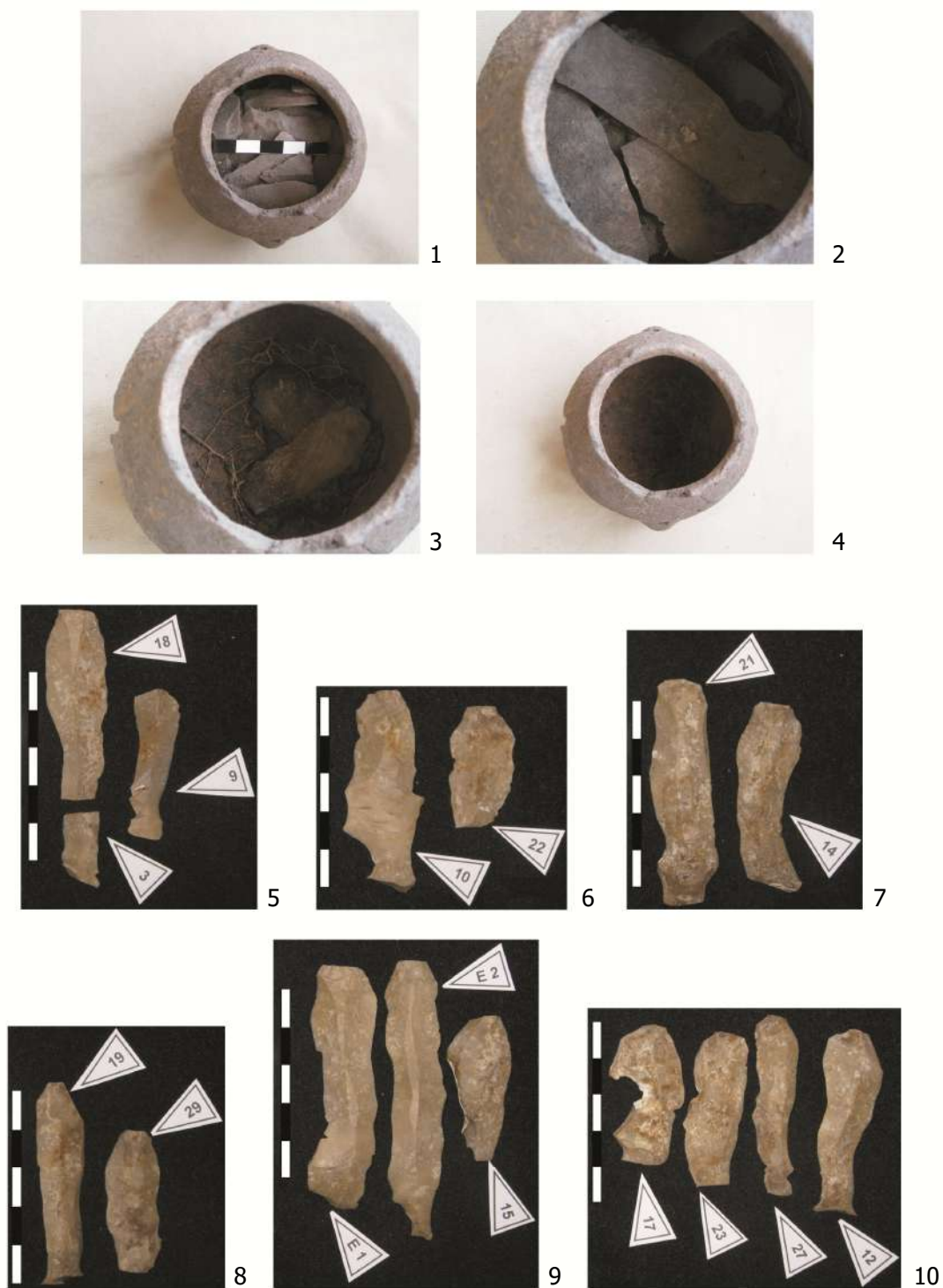
Planșa IV. Demontarea depozitului de silex, lamele 13-24 (1-12).

The removal of blades no. 13-24 from the vessel (1-12).

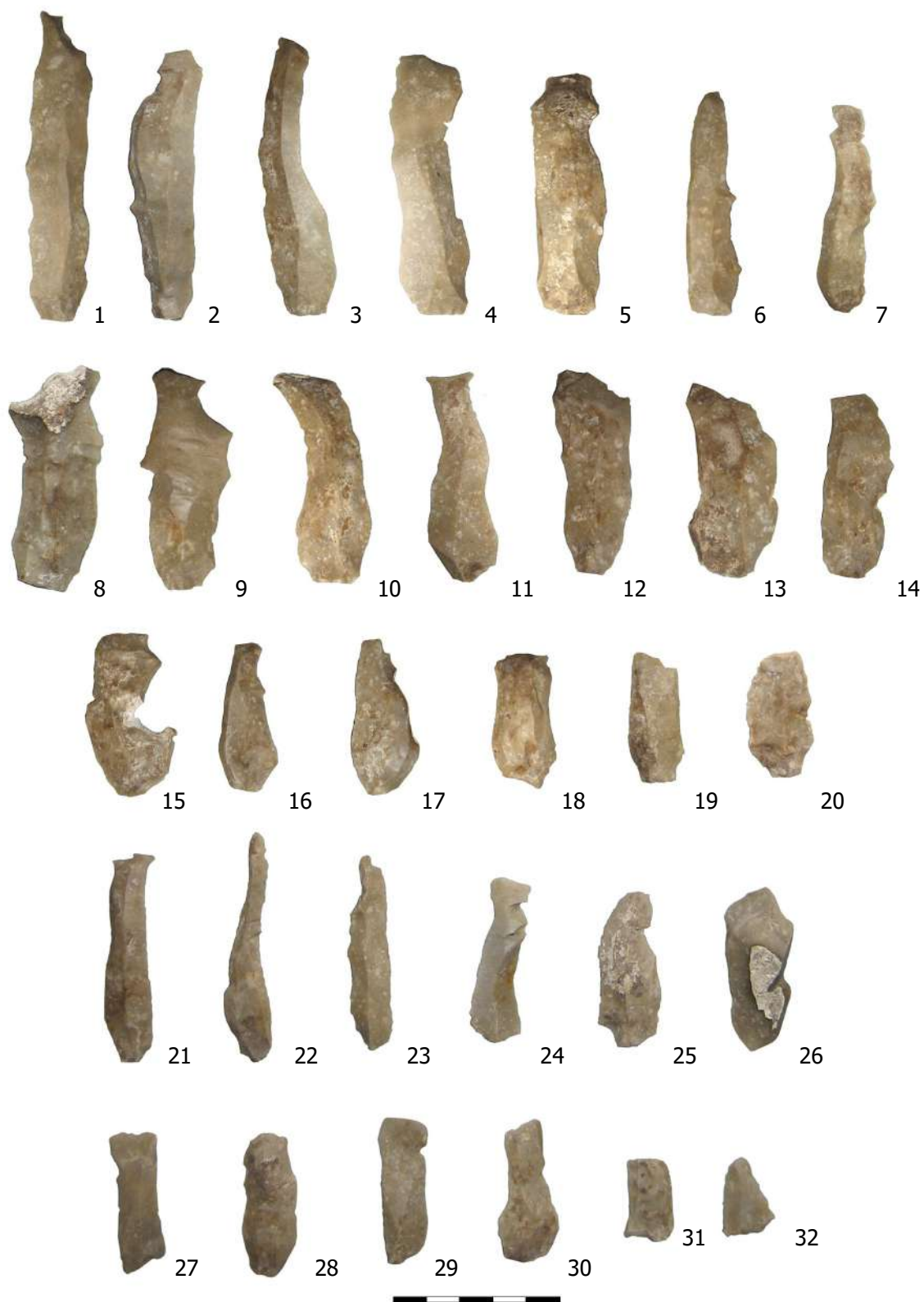
Plansa V. Demontarea depozitului de silex, lamele nr. 25-30 (1-6) și E1-E3 descoperite în apropierea vasului-depozit (7-9).

The removal of blades no. 25-30 from the vessel (1-12) and the blades E1-E3 discovered in its proximity (7-9).

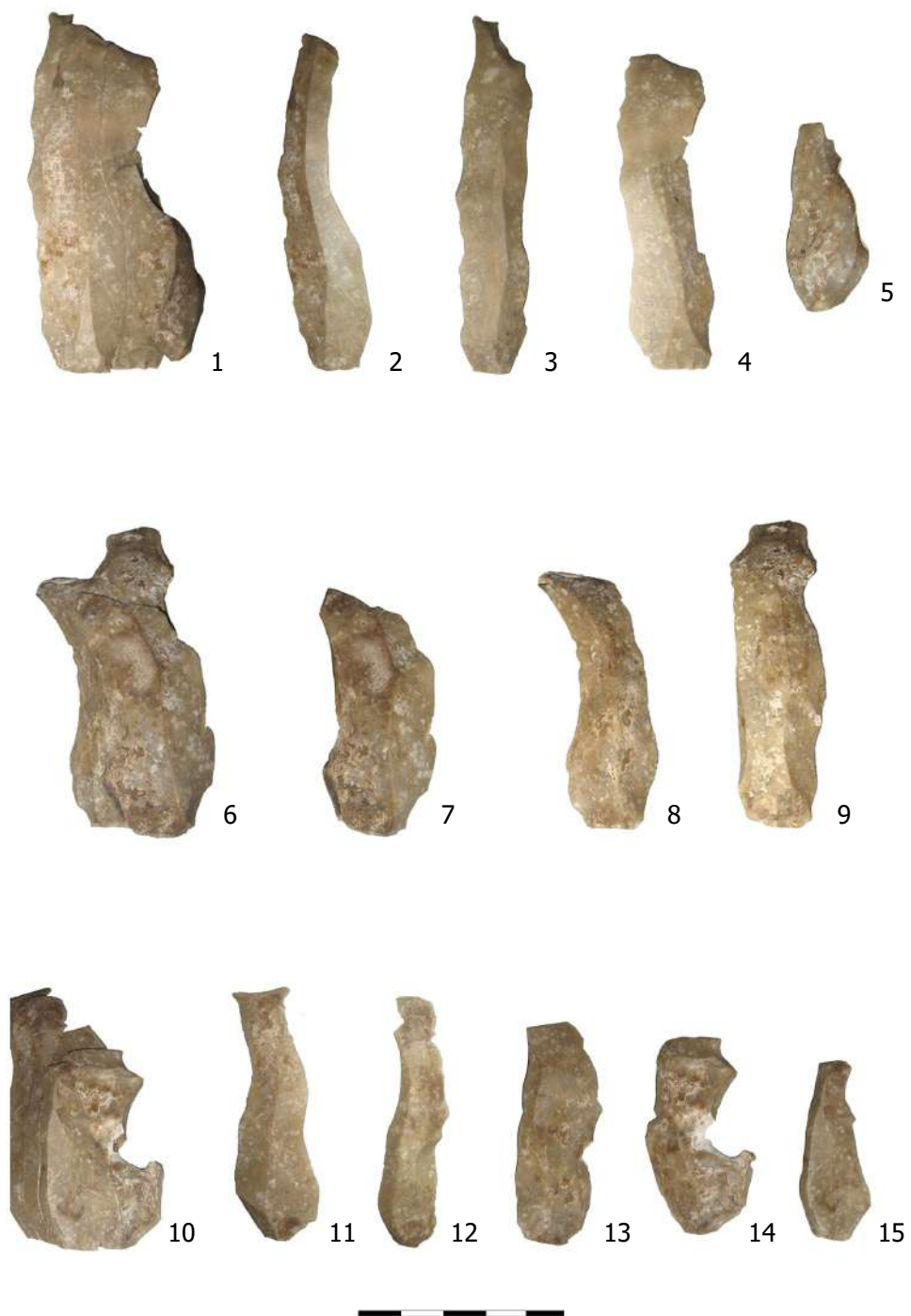
Plansa VI. Vasul-depozit (1-4) și remontajele realizate după demontare (5-10).

The storage vessel (1-4) and the blades it was possible to remount, identified after removal (5-10).

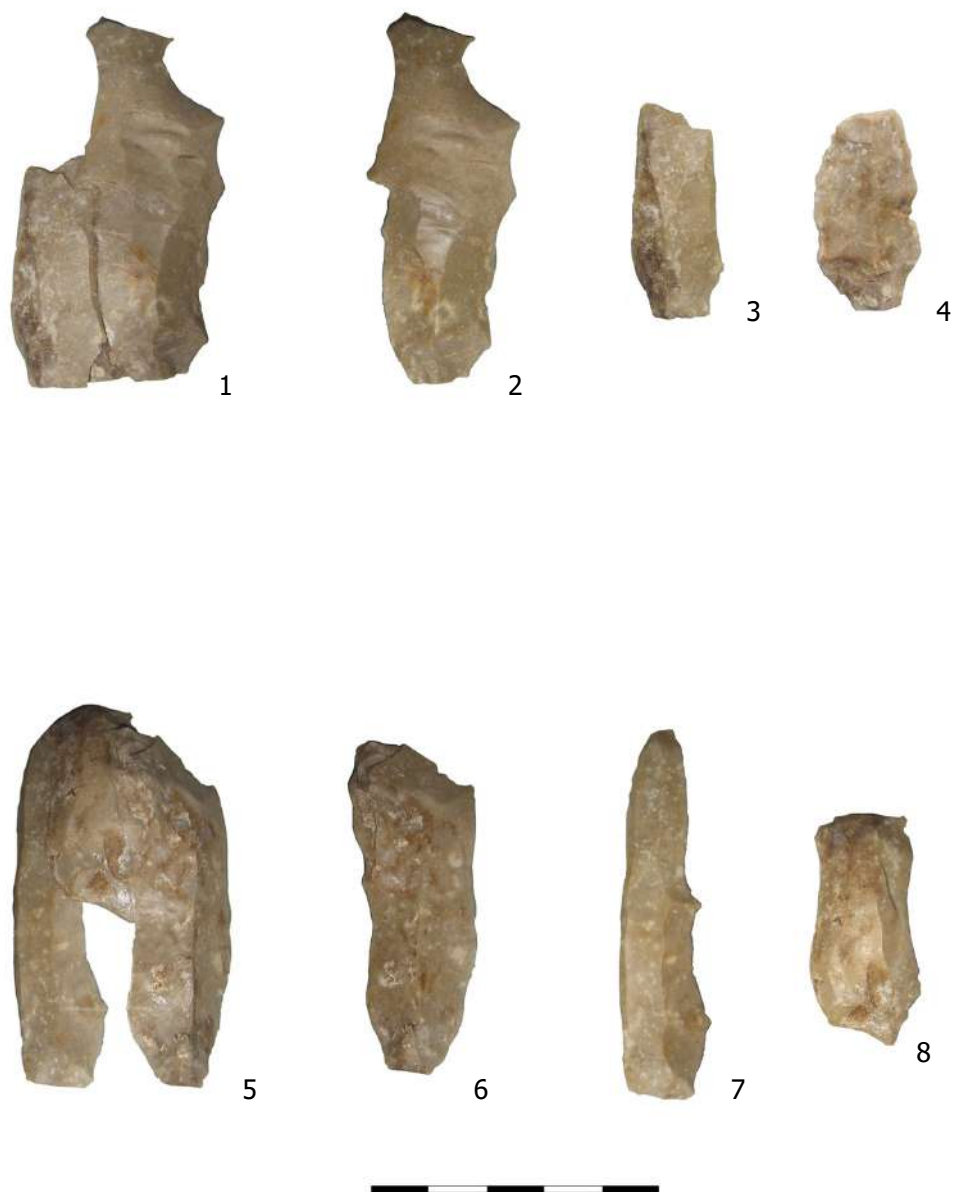

Planșa VII. Toate piesele din depozitul de la Măgura (1-32).

The flint pieces from the Măgura hoard (1-32).

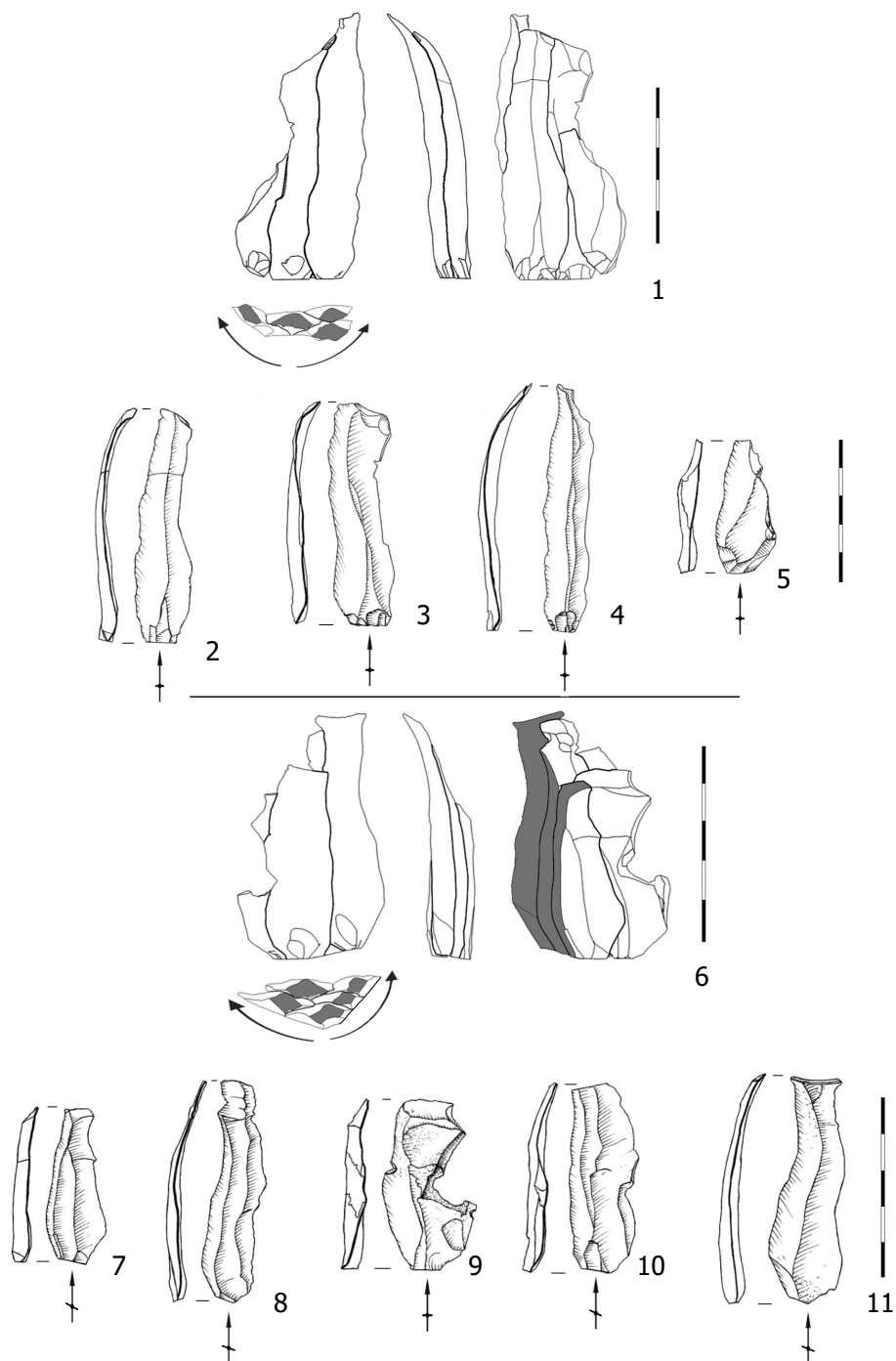

Plansa VIII. Remontajele I-III și piesele constitutive (1-15).
The refitted assemblages I-III and the constituent pieces (1-15).

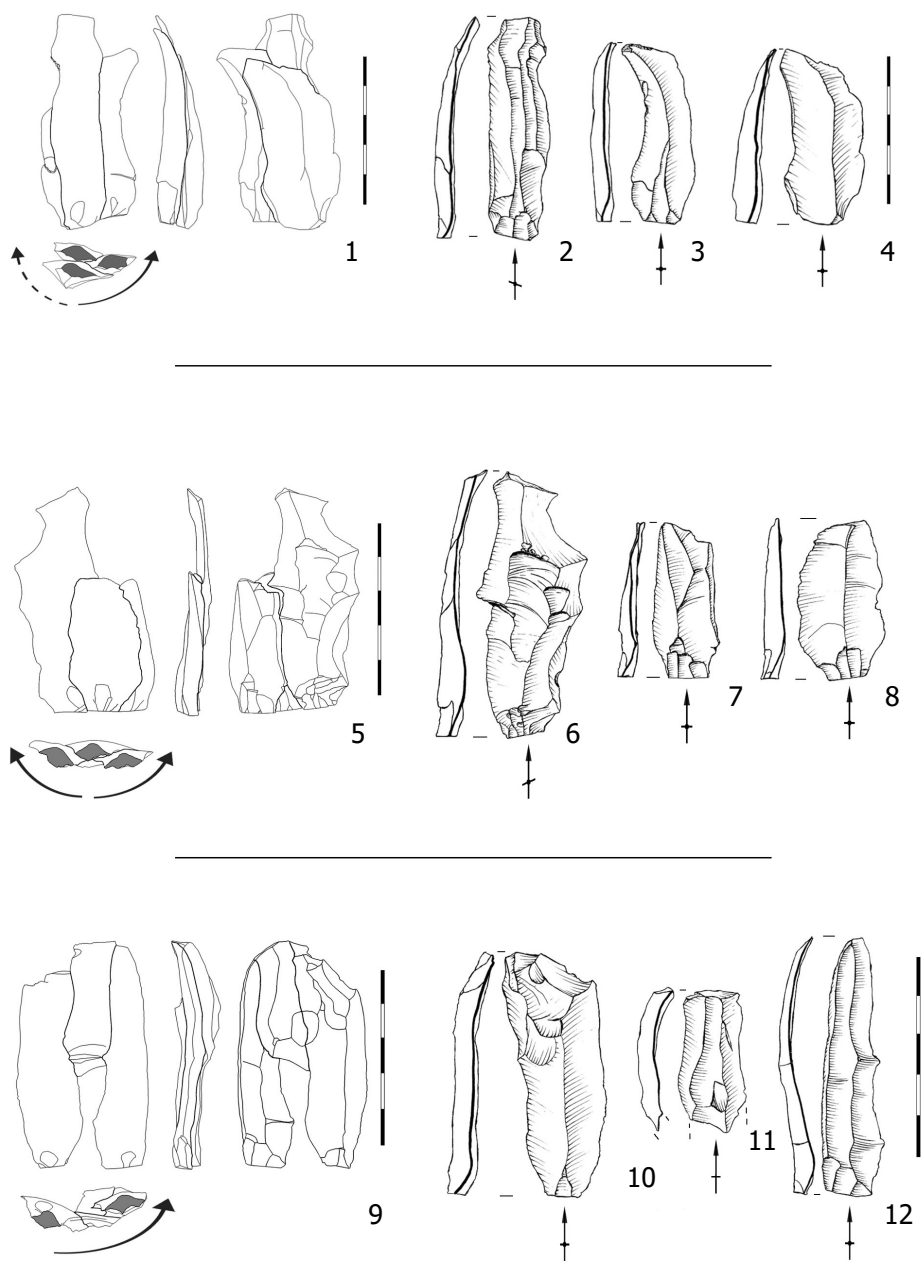
Planșa IX. Remontajele IV-V și piesele componente (1-8).

The refitted assemblages IV-V and the constituent pieces (1-8).

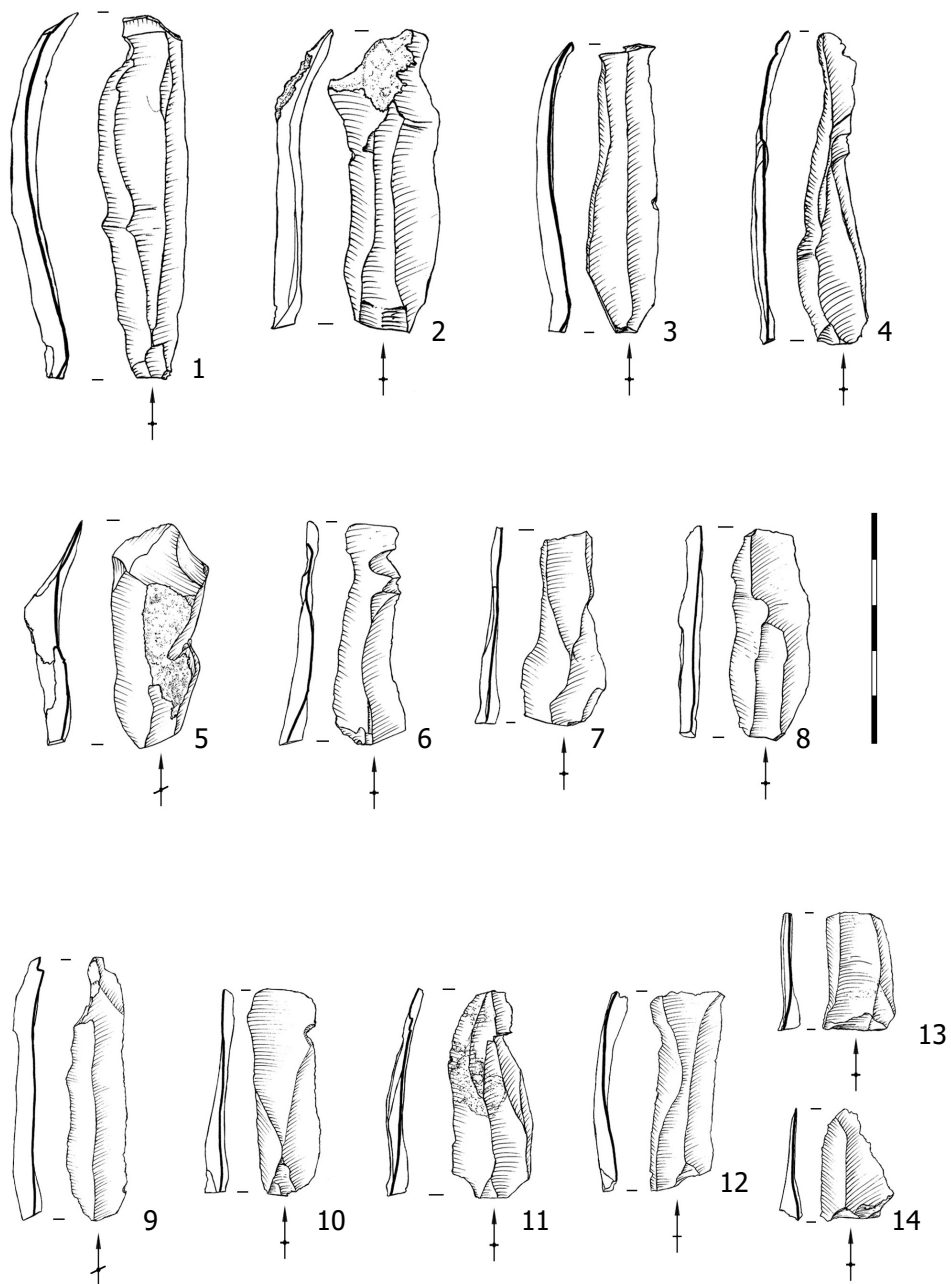
Plansa X. Remontajele I-II (1, 6) și piesele constituente: lamele nr. E1, E2, 18, 15 (2-5) și nr. 4, 27, 17, 23, 12 (7-11).

The refitted assemblages I-II (1, 6) and the constituent parts: blades no. E1, E2, 18, 15 (2-5) and no. 4, 27, 17, 23, 12 (7-11).

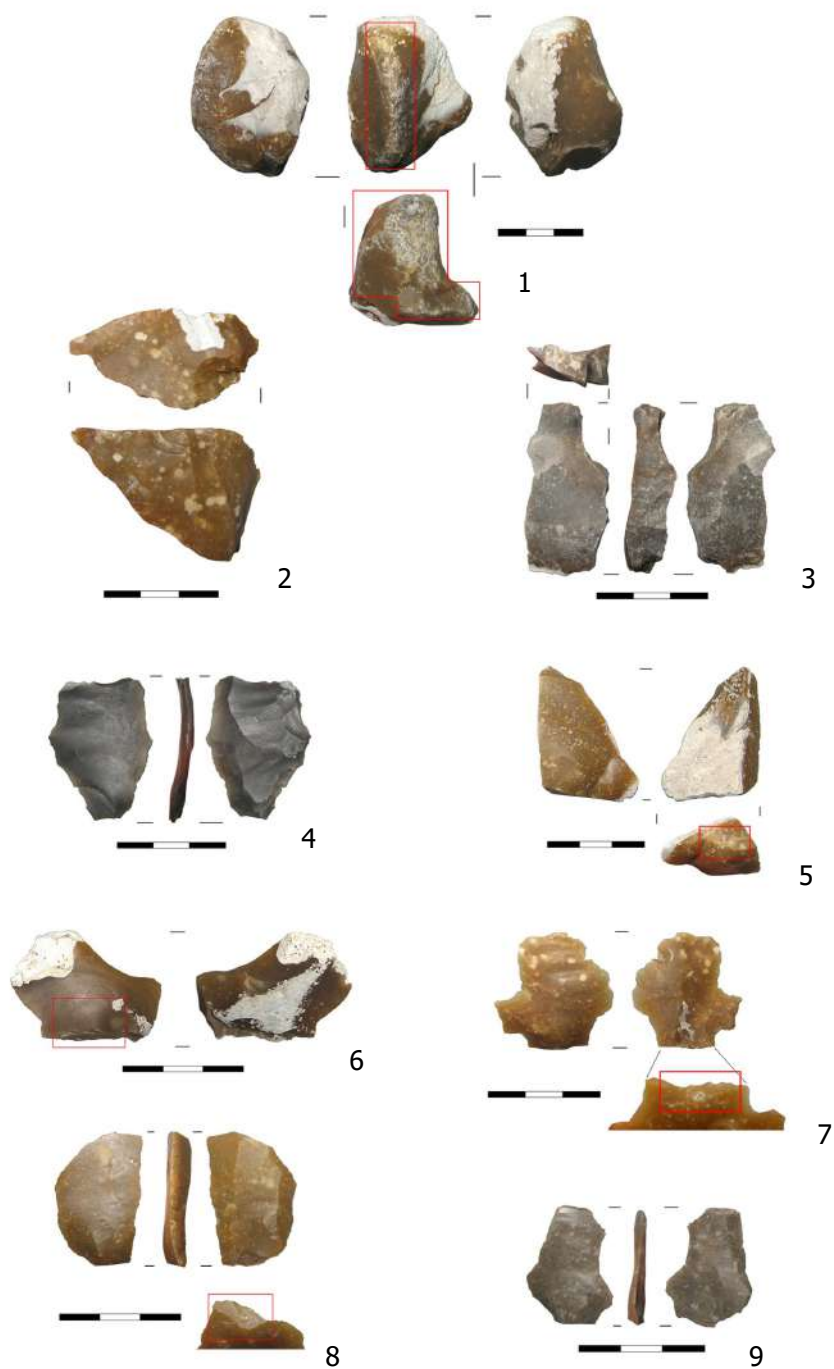
Plansa XI. Remontajele III-V (1, 5, 9) și piesele constituente: lamele nr. 21, 14, 16 (2-4), nr. 10, 22, 5 (6-8) și nr. 11, 24, 13 (10-12).

The refitted assemblages III-V (1, 5, 9) and the constituent parts: blades no. 21, 14, 16 (2-4), no. 10, 22, 5 (6-8) and no. 11, 24, 13 (10-12).

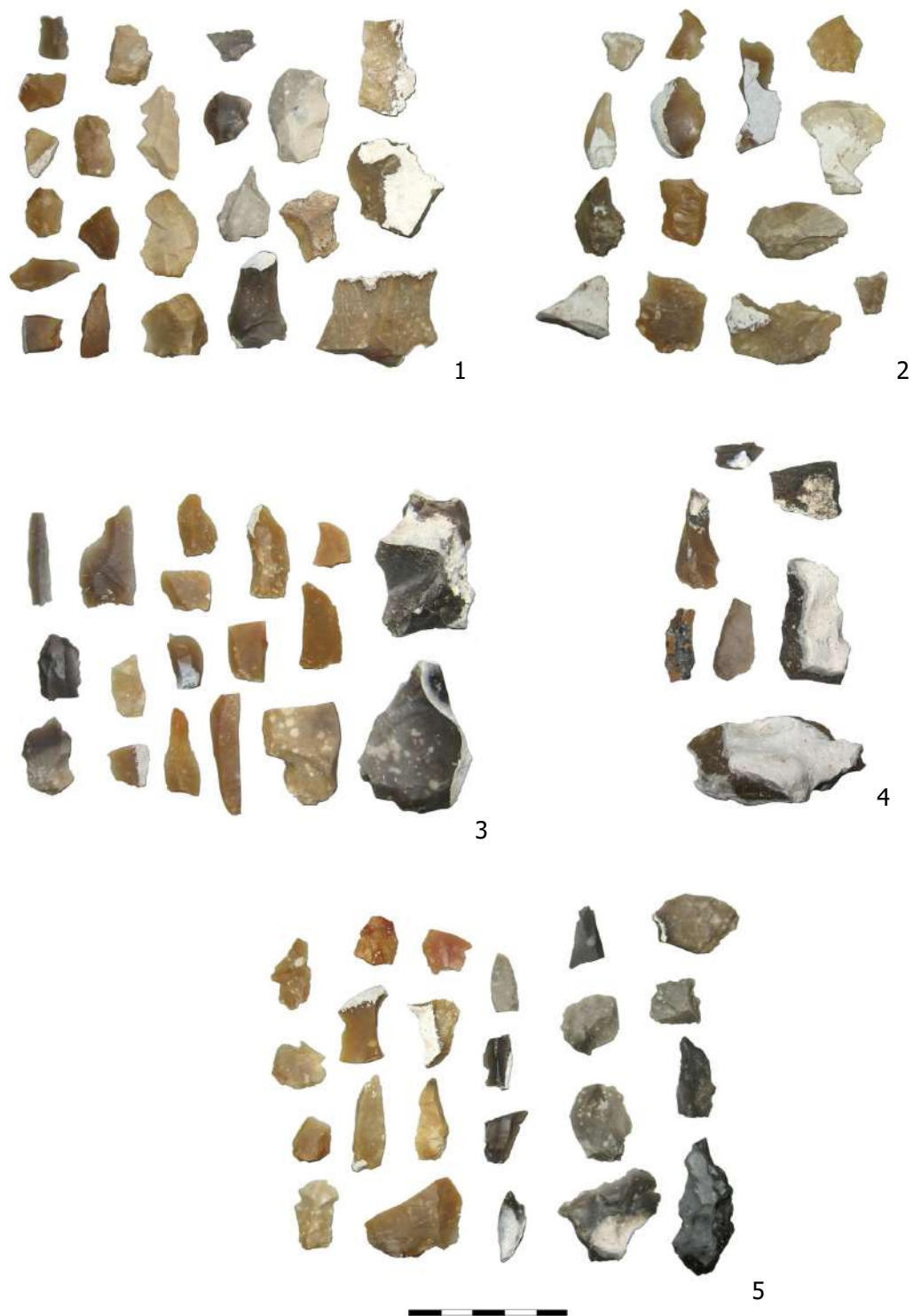

Plansa XII. Lamele (1-13) și așchia (14) din depozitul de la Măgura care nu fac parte din remontaje.

The non refitted blades (1-13) and the flake (14) from the Măgura hoard.

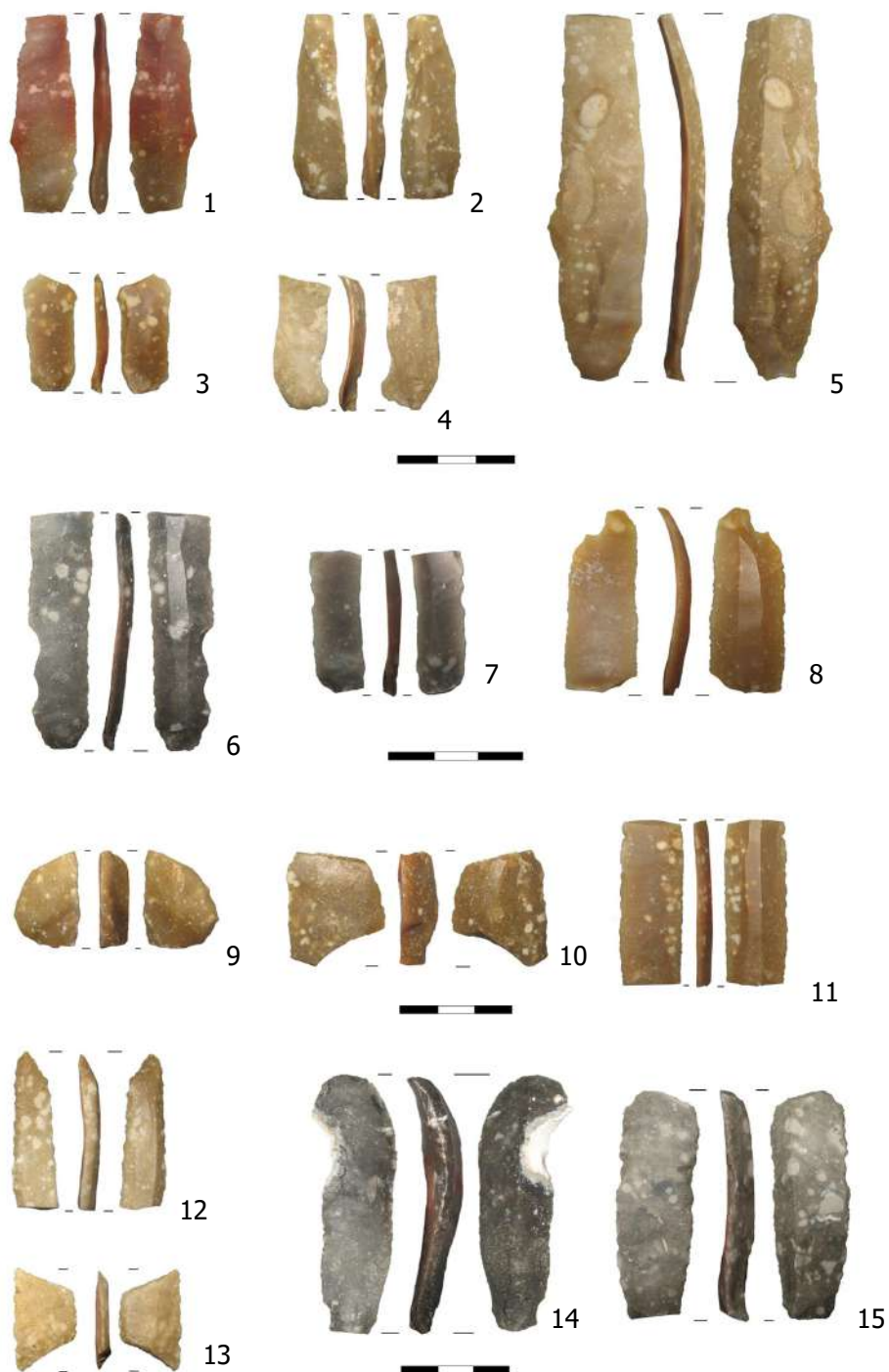

Plansa XIII. Piese de silex din contextele apropiate depozitului de silex (1-9).
Flint pieces from different contexts, found in the proximity of the flint hoard (1-9).

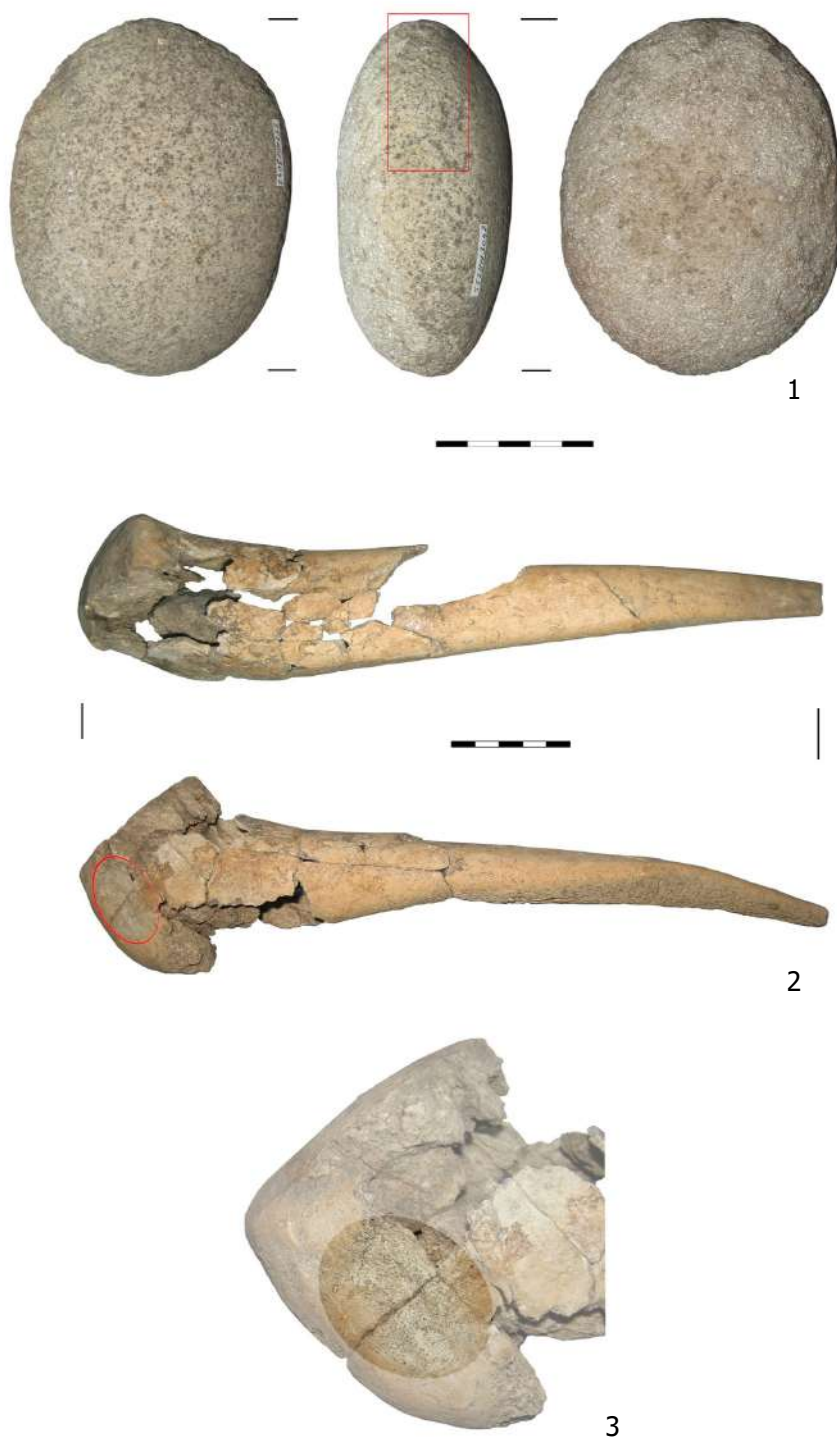
Planșa XIV. Așchii din UN 3042 (1), 3059 (2, 4), 3102 (3) și 3045 (5).

Flint flakes from stratigraphic units 3042 (1), 3059 (2, 4), 3102 (3) and 3045 (5).

Plansa XV. Diferite tipuri de piese din unitățile stratigrafice apropiate depozitului de silex (1-15).

Various flint tool types from different stratigraphic units, found in the proximity of the flint hoard (1-15).

Planșa XVI. Percutoare confecționate din gresie (1) și corn de cerb (2, 3).
Sandstone hammerstone (1) and deer antler tool (2, 3).